

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

— EGYHÁZI HIVATALOS LAP —

Megjelenik minden hónapban.	Az E. K. T. megbízásából szerkeszti: Dr. Borbély István főgimn. r. tanár	Szerkesztőség és kiadó-hivatal: a szerkesztő címen Kolozsvár, Unitárius Kollégium.
-----------------------------	---	--

Előfizetés az Egyházi Hivatalos Lapra: egész évre 12 leu. Egyes szám ára 1 leu. Mindentéle közlemény és pénzküldemény a szerkesztő fenti címére küldendő.

Az Unitárius Közlöny (Egyházi Hivatalos Lap) megszűnik.

Sz.: 1691—1921.

E. K. T.

E. K. Tanács a Dávid Ferenc-Egylet közgyűlésének határozatából örömmel értesült arról, hogy a Dávid Ferenc-Egylet lapját, az Unitárius Közlönyt, 1922. jan. 1-től régi formájában ismét kiadja. Ezzel kapcsolatban a következő határozatot hozza:

1. Az Unitárius Közlöny c. 1919. szept.-től kezdődőleg megjelent Egyházi Hivatalos Lapot ezen alakjában f. évi dec. 31-től kezdődőleg megszünteti és annak kiválóan gondos és kitűnő szerkesztéséért dr. Borbély István egyházi tanácsos afiának hálás köszönetét fejezi ki.

2. Az egyházi hivatalos közlemények, rendeletek stb. 1922. jan. 1-től való megjelenése módzatainak megállapítása céljából javaslatételre püspök úr elnöklété mellett dr. Boros György, dr. Borbély István, Pap Domokos Kelemen Lajos és titkár afiaiból álló bizottságot küldi ki.

A Magyar Unitárius Egyház Képviselő Tanácsának Kolozsvárt 1921. november hó 14-én tartott üléséből.

Ferencz József
püspök.

Kovács Kálmán
titkár.

Amidőn a fentti rendelettel kapcsolatban t. olvasóinknak tudomására hozom azt, hogy az Unitárius Közlöny mint Egyházi Hivatalos Lap a mostani számmal megszűnik, hálás köszönetet mondok munkatársaimnak, kik nagybecsű közleményeikkel az Unitárius Közlönyt egyházi életünknek hű tükrévé segítettek tenni, valamint t. olvasóinknak, kik állandó és éber érdeklődésükkel lapunkat támogatták.

Azoknak előfizetési összegeit, kik 1922-re átmenőleg fizettek, további intézkedésig nem könyvelem el, hanem arra kérem beküldőiket, hogy haladéktalanul értesítsenek engemet arról, hogy mi tévő legyek az 1922-re beküldött összeggel.

Egyben jelentem azt is, hogy az Unitárius Irodalmi Társaság elhatározta, hogy 1922. január 1-én folytatólagosan megjelenteti a Keresztény Magvetőt s annak szerkesztését Vári Albert tanárra és alólírottra bízta. — Erre vonatkozólag részletes tájékoztató lapunknak utolsó oldalán olvasható.

Dr. Borbély István
tanár — szerkesztő.

Egyházi főtanácsi gyűlés 1921 X. 30. és 31-én.

Az Egyházi Főtanács tagjai október 30-án kora reggel nagy számmal egybegyűlvén, Pál Ferenc közügyigazgató vezetésével megjelentek az Elnökség szobájában, hol közügyigazgató afia meleg szavakkal üdvözölte a püspök és főgondnok urakat. A főtiszt. püspök úr és br. P. Horváth Kálmán főgondnok úr, megköszönik a jókívánásokat és kérték egyháztanácsos fiait, hogy a nehéz időknek megfelelő békés egyetértéssel és szeretettel igyekezzenek tárgyalni. A meleg, szívélyes üdvözlések után az elnökség vezetésével a tanácsosok megjelentek a kollégium dísztermében s elfoglalták helyeiket.

A tanácskozások folyamán elnökölték: Ferencz József püspök és br. P. Horváth Kálmán főgondnok. Jegyzett dr. Boros György főjegyző. Előadott Kovács Kálmán titkár.

1—5. Ferencz József püspök úr felolvassa megnyitó beszédét, mit a közgyűlés jegyzőkönyvre vétetni határoz.

Az elnöki megnyitóval kapcsolatban Főtanács a következő két táviratot küldötte el:

Őfelsége Kabinetirodája

Bukarest.

A Magyar Unitárius Egyház Főtanácsi gyűlése midőn évszázados alkotmányának rendelete szerint ügyeinek legfelsőbb foku intézésére a mai napon összeült, alattvalói hódolattal és tisztelettel üdvözli királyi Felsőgedet. Századok küzdelmes történetén át kialakult lelkünkben az a meggyőződés, hogy a korona fenkölt viselője az igazságnak, törvénytiszteletnek, méltányosságnak eszményi megtestesítő e s népeinek mindeneken felülálló, egyenlő oltalmazója. Ez az erős hit árad sulyos megpróbáltatásaink után ez ünnepélyes pillanatban Felsőged királyi személye felé, midőn Isten segedelmét kérjük, hogy uralkodása áldásos legyen.

Alattvalói hűséggel és hódolattal a Magyar Unitárius Egyház Főtanácsának Kolozsvárt, 1921. évi október hó 30-án tartott üléséből.

Ferencz József
püspök.

br. P. Horváth Kálmán
főgondnok.

dr. Ferenczy Géza
főgondnok.

Avarescu tábornok miniszterelnök urnak

Bukarest.

A Magyar Unitárius Egyház alkotmányosan egybegyűlt Főtanácsa őszinte tisztelettel és nagyrabecsúléssel üdvözli Nagyméltóságodat és Nagyméltóságod utján a magas királyi kormányt, midőn törvényessé vált jogi helyzetében békét, konszolidációt szolgáló munkájának elvégzésére összeült. Erős a reményünk, hogy annyi szenvedés, megpróbáltatás után jogos sérelmeink elpanaszolása Nagyméltóságodnál s a magas kormányznál nemcsak meghallgatást, hanem teljes orvoslást is fog végre találni, hogy egyházunk tagjai, mint kivétel nélkül a magyar kisebbséghez tartozók, az állami életben őket megillető helyzetüket s boldogulá-

sukat megtalálhassák és a békés alkotó munkában, mint egyenlőjogú állampolgárok részt vehessenek. Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletünk nyilvánítását.

A Magyar Unitárius Egyház Főtanácsának Kolozsvárt, 1921. év október 30 án tartott üléséből.

Ferencz József
püspök.

br. P. Horváth Kálmán.
főgondnok.

dr. Ferenczy Géza
főgondnok.

6. Elnöki felhívásra a Főtanács új tagjai eskütételre jelentkeztek. Ezzel kapcsolatban meghatározatják, hogy a letett eskü szövege mindazoknak az egyházi tanácsosoknak küldessék meg, akik az esküt letették.

7. A Főtanácsi tárgysorozat megállapítása, a megjelentek számbavétel, stb. után elnök a Főtanácsot megalakultnak jelenti ki.

8. Főtanács tudomásul veszi, hogy Csegezy Mihály aranyostordaköri felügyelő gondnok afia hajlott korára való tekintettel állásáról lemondott és kifejezi teljes elismerését, méltánylását és köszönetét azokért a hasznos szolgálatokért, melyeket Csegezy Mihály az egyházkör és egyházunk érdekében végzett. Ezekért neki a tiszteteli köri gondnoki címet adományozza. A köri gondnoki hely betöltéséről való intézkedést E. K. Tanácsra bizza.

9. Főtanács tudomásul veszi, hogy dr. Ferenczy Géza egyházi főgondnok a háromszékköri felügyelő gondnoki állásáról lemondott; neki köri felügyelő gondnoki munkájáért elismerését nyilvánítja. A megüresedett köri gondnoki állás betöltéséről való intézkedést E. K. Tanácsra bizza.

10. Főtanács tudomásul veszi, hogy Lőrinczy Dénes nyug. altábornagy halálózásával megüresedett székelykereszturkői egyházkör felügyelő gondnoki állására az egyházkör közgyűlése 1920 december 29-én ifj. br. Daniel Lajos egyházi tanácsos afiat választotta meg; és tőle a hivatali esküt beveszi.

11. Főtanács tudomásul veszi, hogy a székelyudvarhelyi egyházkörnek lemondás folytán megüresedett felügyelő gondnoki állásra az 1920 november 14-én megtartott r. k. közgyűlés dr. Jakab Zoltán egyházi tanácsos afiát választotta meg; és tőle a hivatali esküt beveszi.

12. Főtanács tudomásul veszi, hogy dr. Jankovich Pál székelykereszturi isk. felügy. gondnoki állásáról lemondott; elismerést és köszönetet nyilvánít az iskolai egészségügy és más irányú munkássága közben kifejtett buzgóságáért.

13. Főtanács tudomásul veszi, hogy id. Győrfi István afia egyházi tanácsosi állásáról lemondott.

14. Titkár felolvassa a főt. püspök urnak következő évi jelentését.

Méltóságos és Főtisztelendő E. Főtanács!

Évi jelentésemet azzal a nem csekély jelentőségű, sőt történeti nevezetességű eseménnyel kezdem, hogy I. Ferdinánd román király Ófelségének, akinek most már uralma alá jutottunk, a hűség esküt f. évi április hó 10-én letettem. Minthogy koromnál s a nehéz utazási viszonyok miatt személyesen nem mehettem Bukarestbe, mint a rom. kath. és ref. püspök, Goga vallásügyi miniszter úr értesített, hogy az eskü bevételével a város prefektusát, Meihes

urat bizta meg, aki aztán az esküt tőlem be is vette br. P. Horváth Kálmán és dr. Ferenczy Géza főgondnok urak, Gáli Lőrinc helyettes egyházi főjegyző s több egyházi tanácsos afiai jelenlétében, itt a kollégium disztermében. Az esküt írásba is bevette; — üdvözlőlvén engemet a Király Ófelsége, a kormány s a maga nevében, amit én megköszönve, egy memorandumot adtam át a kormánybiztos urnak azzal a kéréssel, hogy méltóztassék azt Ófelsége kezéhez juttatni, amit meg is ígért, hogy ő maga fogja átadni, amikor eskütételemről jelentést tesz. A memorandum az egész ünnepély lefolyásáról felvett jegyzőkönyvbe szintén be van iktatva. Ehhez még csak annyit teszek hozzá, hogy ezt követőleg a szenátus elnöksége csakhamar értesített, hogy hűségi esküm következtében a törvény értelmében a szenátus tagja vagyok s kéri szíves részvételemet ezen testület működésében.

Jelentésemnek talán legszebb részlete lesz az, hogyha reámutatok arra a nagybecsű összeköttetésre, amelyben angol és amerikai testvéreinkkel évtizedek óta állunk és amelynek mélyítésére Csiky Gábor kolozsvári lelkészünk, akit a múlt évben tanulmányutrá Angliába és Amerikába küldöttünk és aki Amerikában doktori címet is nyert, valóban megbecsülhetetlen munkásságot fejtett ki. Ez az összeköttetés angol és amerikai testvéreinkkel ránk nézve erkölcsileg szintugy, mint anyagilag egyaránt megbecsülhetetlen s ők is érzik és méltányolják ezt, hova tovább mind nagyobb jelét adva irántunk, mint az idősebb testvér iránti rokonszenvűknek és jóindulatuknak. Közlebbről is például budapesti házunkat angol testvéreink megváltották, egy hogy ma már a benne lévő templommal együtt budapesti egyházközségünk tehermentes tulajdona, ami különben csak 10 év múlva lett volna. Manchesterben, ahol a Home Missionary Collegeban egy teologusunk számára a b. e. Sharpe kisasszony alapítványt tett, annak igazgatója többször felszólított, hogy gondoskodjam egy ifju kiküldéséről s miután megírtam, hogy ifjunk lenne, akit kiküldjünk, de az uti költségeket sem ő, sem egyházunk nem bírja, maga a College 50 fontot ajánlott fel erre a célra, ami el is lett küldve; Lőrinczy Dénes lelkészjelöltünket küldöttük el a Collegeba Manchesterbe. Sajnos, hogy az utazással járó nagy költség miatt Londonba a Channing House Schoolba sem küldhettünk egy leányt, de a tanévre még ott van épen egy unokám Sári Magda, s a jövő tanévre egy más leány számára is valószínűleg megkapjuk a szükséges segílyt. Amerikai testvéreink támogatása is mind fokozottabb mértékben nyilvánul. Én leveleimmel mint a múltban, ugy a közlebbi években is igyekeztem ezt a testvéri összeköttetést fenntartani és ápolni, de sajnos, a mostani nehéz postai közlekedés miatt az én leveleim sem jutottak el oda mind s tőlük is csak elvéve kaptam egyet-egyet, rendszeren csak évi gyűléseikből az ü. vözletet. Ezek között különösen meleg hangu üdvözlés az, amelyet az amerikai testvéreink f. évi május 24. én Bostonban tartott évi nagy közgyűléseükből küldöttek dr. Csiky Gábor afia útján s amelyben biztosítani kívánnak minket afelől, hogy minden erejüket érvényesíteni fogják a 350 éves anyaszentegyház életbentartása végett.

I. *Belső emberek változása az 1920 évi főtanács óta.* a) Lel-

készeknek neveztettek ki: Fazakas Béla lelkészjelölt Abrudbányára, Tarcsafalvi Zoltán lelkészjelölt Lupény-Vulkán ujonnan alakult társ-egyházközségünkbe, Veres Béla lelkészjelölt előbb segéd-, majd rendes lelkésznek Petrozsényba, Bartók Endre csegezi lelkész Ádámosra, Mátys Gergely iklandi lelkész Szőkefalvára, Kiss Jenő lelkészjelölt Csegezbe, Kovács Béla lelkészjelölt Iklandra. b) Segéd-lelkészeknek Lőrinczi Zolán lelkészjelölt Kolozsvárra, Fekete Lajos lelkészjelölt Székelyudvarhelyre. c) Kántortanítónak József János okl. tanító Szentábrahámra, Kendi István gyepesi kántortanító Székelykereszturra, Zsákó Gyula káli kántortanító Kissolymosra, Fazakas Sándor Vadadra, Gálfalvi Sándor Haranglábura, Pál Mihály kolozsi kántortanító Gyepesre, Gálfi Ferenc vadadi kántortanító Firtos-Martonosra, Lőrinczi Béla Magyaroszovátra, Kozma Miklós Oklándra. d) Kántoroknak Kiss Dénes bölöni tanító Bölönbe, Göncz Irén tanítónő Székelyszentmiklóstra, Zsigmond Kálmán tanítójelölt Olt-hévízre, Fazakas József Ádámosra, Szederjesi József Székelyszentmiklóstra, Dombi Mózes Homoródkeményfalvára. e) Tanítóknak és tanítónőknek: Nagy Gábor, Osváth Anna Ürmösre, Szigmond Ilona Buzaházáról Jobbágyfalvára, Fazakas Gabriella Jobbágyfalváról Csikfalvára, Szentmártoni Bálint Csikfalváról Buzaházára, Tóth Mária Dicsőszentmártonba, Kiss József Homoródszentmártonba, Lőfi Béla, Gálfalvi István Dicsőszentmártonba, többek még, de csak az 1920/21. isk. évre; ovónőknek Mihály Anna Árkosra. f) Nyugalomba közelebről egy lelkészünk sem ment, de van 10 nyug. lelkészünk és 40 segélyt élvező özvegy. Pedig a nyugdíjalap arra sem elég, ha csak újabbban eziránt tett intézkedések az egyensúlyt újra helyre nem állítják. g) Elhunytak: Biró Elek, Péterfi Mihály nyug. lelkészek, Göncz Károly székelyszentmiklósi lelkész. h) Ürességben vannak Bözödújfalú és Székelyszentmiklós.

II. *Népesedési kimutatás* 1920.-ról az egyházi anyakönyvek szerint. Az összesítés csak az erdélyi részekben levő 8 egyházkörre vonatkozik, mert a Duna-Tiszamenti egyházkörből már a közelebbi 3 év alatt statisztikai adatokat nem kaphattam a hivatalos érintkezés akadályai miatt. A) Kereszteltetett fiú 972, leány 918, együtt 1890 újszülött; több 287-tel mint 1919-ben. Házasságon kívül született 162, ami nem egészen 9% a, de mégis több mint 1919-ben volt. B) Eltemetett férfiemből 665, nőnemből 577, együtt 1242 halott; kevesebb 12-vel, mint 1919-ben. C) Átállott egyházunkba férfi 25, nő 86, együtt 111; kilépett egyházunkból férfi 30, nő 59, együtt 89; nyereség eszerint 22 lélek. D) Lélekszám 1919-ben 73.705 lélek, 1920-ban 73.903 lélek, tehát most több 198 lélekkel.

A keresztelték számát 1890, a halottak számával 1242 összehasonlítva a természetes szaporodás 648, mihez hozzáadva az átállásoknál mutatózó 22 lélek nyereséjét, a szaporodásnak nem 198, hanem 670-nek kellene lenni s ehhez képest a lélekszám 74.385 lenne.

Még csak múlt évi főtanácsunk után elhalt egyházi tanácsosok sírjára teszem le a kegyeletes megemlékezés koszorúját, — kik a következők: Káli Nagy Zsigmond, Lőrinczy Dénes altábornagy, egyházköri felügy. gondnok, Malatinszky György, dr. Székely Fe-

renc volt igazságügyügyi s ideiglenesen vallás és közoktatásügyi miniszter, budapesti egyházközségünk gondnoka, Pákei Lajos építész-mérnök, Lászlóczki Sámuel, Nagy Albert, Boér Gergely, Sándor János ének- és zenetanár, Fülöp Mózes állomásfőnök. Amint a névsorból látható, közülök nem egy mondhatni pótolhatatlan veszteség egyházunkra nézve. Kísérje őket egyházunk érdekében kifejtett munkásságukért hálás megemlékezésünk.

Ferencz József
püspök s. k.

A Főtanács a főt. püspök urnak hálás köszönetét nyilvánítja a jelentésből is megtetsző sokirányú jeles munkásságáért. Örömet fejezi ki afölött, hogy külföldi hitrokonainkkal az összeköttetés nemcsak felujult, hanem sokirányban igen hatásosan érezhető. Kimondja, hogy a külföldi Unitárius Társulatoknak üdvözlését a maga részéről is viszonzozza.

*

Ezután a főtanács felfüggesztette gyűlését s testületileg templomba ment, hol egyházi beszédet Ürmösi József homoródszentpáli lelkész afia mondott.

*

16—18. Titkár előterjeszti az E. K. T. évi jelentését, mely 79 gépirásosoldalon részletes, mindenre kiterjedő és történeti becsű összefoglalása nemcsak az E. K. T. egy évi munkájának, hanem ennek keretében egyházunk egy évi küzdelmeinek. A tömör és tartalmas jelentés, mély hatást gyakorolt a hallgatóságra. E. Főtanács az E. K. T. jelentését elfogadja; elismerést nyilvánít a multat figyelő, a jövőre aggódó gonddal készülő munkáért az Elnökségnek, az E. K. T.-nek, a szakbizottságoknak, Kovács Kálmán egyházi és püspöki titkárnak és előadóknak. Az E. K. T. figyelmébe ajánlja, hogy jövőben a jelentést lehetőleg előre küldje ki az egyházi tanácsosoknak; és már most is keresse módját a jegyzőkönyv fontosabb határozatai közlésének. A Gvidó Béla esperes lelkész eljárására vonatkozó határozatban foglalt „dorgálás” szót „helytelenítés”-nek minősíti. A külföldi unitárius egyesületek tájékoztatását Elnökségre bizza. A kegyes alapítványtevőknek köszönetét nyilvánítja.

19. Titkár felolvassa a jószágfelügyelőségnek évi jelentését. Az E. K. T. erre a következő előterjesztést teszi: I. A jószágfelügyelőségnek most elhangzott jelentésére figyelemmel javasolja E. K. Tanács, hogy a Főtanács hatalmazza föl és utasítsa E. K. Tanácsot a ladamosalamosi és pusztaszentmiklósi birtokoknak az egyház érdekeit belátása szerint legjobban szolgáló módon való kezelésére és hasznosítására s ebből a célból a szükséges intézkedéseknek kellő időben való megtételére, mert e két birtok bérletei és szerződésai a jövő év folyamán lejárnak.

II. Az egyház ingatlan birtokainak állapotáról szóló jószágfelügyelőségi jelentés kapcsán egyházunk jelenlegi általános helyzetének ismerete alapján mondja ki Főtanács, hogy megdöbbenéssel, a jövő felett való mélységes aggodalommal eltelve látja és állapítja meg, hogy az 1921. július 23-án kihirdetett erdélyi „földbirtokreform törvény” az Egyháznak összes ingatlan vagyonát majdnem teljesen kisajátíthatónak

és a mai gazdasági életviszonyokhoz mérten ijesztően alacsony árértékű megváltandónak mondván ki, — másfelől pedig Egyházunk eddig a fennálló törvények szerint őt az állammal szemben megillető segélyezést sem kapván meg a szükséges mértékben és módon: az Egyház lételemét látja megingatottnak s olyan szomorú, mert majdnem minden erejét a hasznos, építő munkától elvonó, sorvasztó, küzdelmes jövőnek néz elébe, amely nemcsak az Egyház fennmaradását teszi kérdésessé, hanem sokszorosán káros kihatású az állami életre, melynek nyugodt, békés fejlődését s konszolidálását az ilyen küzdelem lehetetlenné teszi, megakasztja.

Egyházi Főtanács tehát mindezek ellen, jól felfogott állami érdekből is tiltakozó szavát emeli föl s felkéri az állam életét felelős kéz vezető kormányférfiak és minden irányadó lényezőnek figyelmét arra a kihatásaiban kiszámíthatatlan veszedelemre, amely az állami életre származik a történelem kétségbe nem vonható tanúsága szerint ebből, ha az állampolgárok hitéletének s erkölcsi fejlődésének erős vára és biztosítósítója, az Egyház lételemében támadtatik meg, a lassú elsoványodás veszélyének tétetik ki az az isteni rendeltetésű intézmény, amely a becsületesség, kötelességtudás, tisztesség, igazságosság és szeretet eszményeinek a lelkekbe ültetésével az emberi együttélés eltűrhetővé tételének egyik behathatósabb biztosítéka.

III. Ha mégis bekövetkeznék annak az egyházi életre nézve is hatásában kiszámíthatatlanul káros földbirtokreform törvénynek a betűszerinti szigorúsággal való végrehajtása: erre az esetre utasítsa és hatalmazza fel Főtanács az E. K. Tanácsot, hogy úgy az egyetemes egyház, valamint az egyes egyházközségek jogos érdekeinek megvédése céljából minden törvényes eszközt használjon fel és minden szükséges lépést a maga idején tegyen meg. Különösen méltóztatnék felhatalmazni E. K. Tanácsot arra is, hogy az idézett földbirtokreform 6. cikkének 6. pontjában megjelölt birtokminimumot az egyház egyetemes érdekét szem előtt tartva, legjobb belátása szerint jelölhesse ki és tartsa meg az Egyház számára s végül, hogy minden szükséges lépést megtegyen az egyházközségek érdekeinek és a 6. cikk 4. pontjában irtak szem előtt tartása mellett való megvédésére.

Főtanács a Főtanács Bizottságnak beható véleményezése után kimondja, hogy a jószágfelügyelőség jelentésének azt a részét, amely a jószágok jelenlegi állapot leírására vonatkozik, általánosságban tudomásul veszi, de a számodásokat, a vagyonmérleget és a jövedelem kimutatására vonatkozó részt nem fogadja el, hanem utasítja az E. K. Tanácsot, hogy azokat a jószágfelügyelőséggel a Főtanács Bizottság jelentésében foglalt észrevételek figyelembevételével készíttesse meg és terjessze a jövő évi főtanács elé.

20. A fenti sorokkal kapcsolatban a Főtanács Bizottság az agrárreform ügyében előterjesztést tesz. Főtanács a Főtanács Bizottság javaslatát magáévá teszi és az E. K. Tanácsot felhívja, hogy annak érvényét szerezni igyekezzék. Erre a célra kiküld egy bizottságot br. P. Horváth Kálmán főgondnok elnökle mellett dr. Ferenczy Géza, br. P. Horváth Artur, dr. Abrudbányay Ede, dr. Elekes Dénes és dr. Szentiványi József személyében, mint ideiglenes Egyházi Agrár Bizottságot, az agrárreformra tekintettel úgy általánosságban, mint konkrét esetekben a szükséges utbaigazításokat megadni és véleményes javas-

latokat előterjeszteni a vagyonsvédelem, vagyonkezelés, esetleg átformálás minden vonatkozásában.

21. A püspöki hűség eskü letévéséről felvett jegyzőkönyvet — mely lapunkban egész terjedelemben közölve volt — Főtanács tudomásul veszi.

22. Főtanács tudomásul veszi a kiutalt államsegélyeknek felvételét, felhatalmazza azonban E. K. Tanácsot a további felvétel megtagadására, ha az államsegély felvétele egyházi autonomiánknak sérelmezését vonná maga után.

23. Főtanács tudomásul veszi, hogy E. K. T. az egyházi alkotmányreformok előkészítésére kiküldött nagybizottságot mindezekig nem hívhatta össze. Egyben utasítja E. K. Tanácsot, hogy az egyház és az államközi jogviszonynak rendezése végett szükséges tárgyalások megindítása céljából minden lehető teygen meg és a jogviszonyok rendezése után a nagybizottság azonnali összehívása és a reform munkálatok haladéktalan megkezdése iránt intézkedjék s az eredményről a jövő évi Főtanács elé terjesszen részletes jelentést.

24. A székelykereszturi vallásnári állásra vonatkozó előterjesztésre Főtanács a székelykereszturi lelkészi állás mellé hitoktató lelkész beállítását határozza el.

25. Főtanács jóváhagyólag tudomásul veszi az alábbi körí vála-zásokat: Kolozsdobokai egyházkörben: az egyházkörí közigazgatási bíróságba rendes bírának Antonya Mihály és dr. Abrudbányay Géza; pötbírának Ütö Lajos és dr. Benczédi László. 2. Aranyustordai egyházkörben: az egyházkörí közigazgatási bíróságba rendes tagoknak Ádámossy Gábor, dr. Lörinczi Akos; pöttagoknak dr. Szatmáry Miklós és dr. Balogh György; az egyházkörí fegyelmi bíróságba rendes tagnak dr. Gál Miklós; pöttagnak dr. Pereki János. 3. Marosi egyházkörben: az egyházkörí közigazgatási bíróságba rendestagnak Pethö Kálmán és dr. Simó Zsigmond; pöttagnak Török Elek és Nagy Árpád; az egyházkörí fegyelmi bíróságba rendes tagnak dr. Péterfily Áron és Halmágyi János; pöttagnak Nagy Jenö és Keresztesi Dénes. 4. Küküllöi egyházkörben: az egyházkörí közigazgatási bíróságba rendes tagnak dr. Felszegi Sándor és Birö Pál; pöttagnak dr. Zsakö István és Sándor Gergely. 5. Székelykereszturi körben: az egyházkörí közigazgatási bíróságba rendes tagnak Derzsi Zoltán és Orbán Lajos, pöttagnak Marosi Albert és Katona Ferenc; az egyházkörí fegyelmi bíróságba rendes tagnak dr. Gombos János és Lörinczy Domokos, pöttagnak dr. Szolga Ferenc, dr. Benedek Gyula, Kökösi Mihály és Kendi István. 6. Székelyudvarhelyi egyházkörben: az egyházkörí közigazgatási bíróságba rendes tagnak dr. Máté István és Ürmösi József; pöttagnak dr. Szentkirályi Kálmán és Benczédi Pál; ez egyházkörí fegyelmi bíróságba rendes tagnak dr. Máté István és Ajtai János; pöttagnak Pap László, Vass Albert, Péter Sándor és Zoltán Sándor. 7. Felsőfehéri egyházkörben az egyházkörí közigazgatási bíróságba rendes tagnak Szentpáli Gyula és Ütö Béla; pöttagnak Koronka János és Kisgyörgy Imre; az egyházkörí fegyelmi bíróságba rendes tagnak Szentpáli Gyula, Ütö Béla; pöttagnak Koronka János és Szén Mihály; a nevelésügyi bizottságba elnöknek Kisgyörgy Imre, tagoknak Árkosi Tamás, Kelemen István, Asztalos Ferenc és Kovács Gyula; egyházkörí jogtanácsosnak dr. Vernes István. 8. Háromszéki körben az egyházkörí közigazgatási bíróságba

rendes tagoknak dr. Vernes István és Tzar Géza, póttagnak Halmágyi Gábor és Erdős Mihály.

Egyben tudomásul veszi Főtanács, hogy Ajtai János lelkész a szé-kelyudvarhelyköri körjegyzőségről lemondott. Főtanács az egyházkör felterjesztésére részére a tiszteletbeli körjegyzői címet adományozza.

26. A tavalyi Főtanácsi Bizottság általános jelentésére vonatkozó E. K. T. intézkedésekről való E. K. T. jelentést Főtanács helyeslőleg tudomásul veszi.

27. Főtanács az E. K. Tanácsnak az özvegyek-árvák segélyezésére vonatkozó jelentését tudomásul veszi.

28—30. A Főtanács az elnökség mellé jegyzőkönnyhitelesítőként kijelöli dr. Gál Kelemen, dr. Borbély István és Ürmösi Károly tanácsosokat.

31—32. A Főtanács a Theol. Akad. szervezeti szabályzatát illető reformjavaslatokkal kapcsolatban utasította az E. K. Tanácsot, hogy a javaslatok alapján a jövő 1922. évi főtanácsra részletes és befejezett javaslatot dolgozzon ki a Theol. Akad. szervezeti szabályzatának reformjáról, mely javaslat az egyházköröknek véleményével együtt kerüljön főtanácsi tárgyalásra. Hogy pedig len a javaslat valóban elkészíthető legyen, Főtanács elvileg kimondta, 1. az ötödik theol. akad. tanári tanszéknek betöltését szükségesnek tartja, mihelyt az állam kormánya a tanszék fenntartásához szükséges összeget kiutalja. Mihelyt eziránt kellő garancia birtokában lesz E. K. T., felhatalmazza Főtanács az E. K. Tanácsot, hogy ennek az ötödik, vagyis a gyakorlati theologiai tanszéknek betöltését kívánatosnak tartván, úgy tegye meg az intézkedéseket, hogy a tanszék már a jövő évi főtanácsi gyűlésen betölthető legyen. 2. Tekintettel egyfelől arra, hogy a hatodik tanszék ezidőszerint nem tölthető be s így annak tárgyai rendkívüli módon kell, hogy elláttassanak; tekintettel másfelől arra, hogy Erdélynek s benne a magyarságnak helyzete az egyházak kulturális munkáját a jövőben sokkal nagyobb igények elé állítja, mint eddig, mikor saját egyetemünk is volt, kimondja főtanács, hogy a Theol. Akadémiát az összes unitárius tudományos törekvések központjává kívánja tenni s evégből elvileg hozzájárul ahhoz, hogy a Theol. Akadémia tanári testületében mint rendkívüli, magán- és óraadó tanárok — világi egyének is taníthassanak. Ez természetesen semmilyen sem korlátozhatja a rendes tanároknak szerzett jogait. Arról, hogy ez állások tiszteletbeli, vagy fizetések állások legyenek, s ha fizetések, úgy minő feltételek mellett, minő összeggel, Főtanács az E. K. Tanácsot vár javaslatot. 3. Főtanács kívánatosnak tartja, hogy a Theol. Akad. tervezett revíziója valóban közmegelegedésre s egyházunknak igazán nyereségére olyképen készítsék elő, hogy általa az illetékesek és illetéktelenek részéről oly sokszor elhangzott kifogások végleg megszűnjenek s e legmagasabb intézményünk valóban egyházunknak mindenki által egyformán megbecsült intézménye legyen.

33. Ezzel egyidejűleg Főtanács az E. K. T. javaslata értelmében, dr. Boros György tanár afiát az ótestamentomi tanszékről áthelyezi és megválaszolja a Rendszeres Theologiai tanszékre rendes tanárnak, miután nevezett afia erre hajlandónak nyilatkozott. Fizetése, illetőleg minden más joga teljes épségben és érintetlenül megmarad. Dr. Kiss Elek kisolymosi lelkészt a Főtanács az ótestamentomi tanszékre rendes theol. akad. tanárnak meghívja és 1921. évi szeptember 1-től kezdődő hatályllyal a kezdő theol. akad. tanárokat megillető fizetéssel alkalmazza; — és tőle az esküt beveszi.

34. A belsőemberi nyugdíjalap növelése végett Főtanács elhatározza, hogy az egyházközségek nyugdíjjárulékukat 1922. januártól kezdve 1:1 arányban fizessék.

35. Főtanács a Tordai Főgimnáziumról szóló jelentést és a tett intézkedéseket helyeslőleg veszi tudomásul. Gál Jenő atyának 1921/1922 isk. évre isk. felügyelő gondnokká fölkérését tudomásul veszi. Egyben felhatalmazza az E. K. Tanácsot, hogy ugyanilyen módon egy másik felügyelő gondnoki állást is állítson be és töltsön be. Együttal az 1910/21. évben működött Felügyelő Bizottságnak elismerő köszönetet nyilvánít.

36. Főtanács tudomásul veszi a szabályszerűen megtartott központi pénztárvizsgálatról való E. K. T. jelentést.

37. Főtanács elfogadja Györfi István atyának a theol. akad. tanári állásáról való lemondását és ezen theol. akad. tanári állást 1921. júl. 1-től megüresedettnek nyilvánítja.

38. Főtanács sajnálattal veszi tudomásul dr. Borbély Ferenc tanár atyának székelykereszturi tanári állásáról lemondását. Sikeres munkáját és közügyi szolgálataiért elismerését nyilvánítja.

39. Főtanács helyben hagyja, hogy az alomori ref. egyházközség részére az Alomor községben levő belsőségünkben 800 □ öl templom építési célra átengedjék s utasítja E. K. Tanácsot, hogy a betervezett adás-vevési szerződésekre a bekebelezési záradékot vezesse rá.

40. Főtanács kegyeletes szívvvel veszi tudomásul, hogy néhai özv. Marosi Gergelyné általános végrendeleti örökössé kolozsvári egyházközségünket tette.

41. Főtanács kegyeletes érzéssel veszi tudomásul, hogy néhai özv. Raffay Domokosné vagyonával az unitárius és magyar közoktatásügyet kívánta szolgálni.

42. Főtanács néhai Gruz Albert, dr. Tóth György, Szinte Ferenc, özv. Végh Mihályné, özv. Babai Ferencné, ifj. Molnár János, Járjai Béla, Lőrinczi József és neje, Némethi Sándor és neje, dr. Erdődi Endre, Blaga Gábor, Schilling Ottóné, Kribl Sándorné, Péter Sándor és neje, Sárdi Simén Endre, Szentgyörgyi Mózes, Ferencz József és neje, Marosi Albert, Török János és neje és dr. Árkossy Gyula alapítványait örömmel és unitárius egyházunk jövő sorsába vetett megújuló bizalommal fogadja; és egyenként és összesen is mindenik alapítónak elismerő köszönetét nyilvánítja.

43. A különböző alapoknak a számvevőség által megvizsgált számadásait Főtanács elfogadta. Hadházy Sándor pénztárost, Borbély Albert ellenőrt, Dr Szolga Ferenc és Lukács Irén isk. pénztárosokat a szokásos fenntartásokkal a további kötelezettségek alól felmenti.

44. Főtanács a betervezteit költségvetéseket jóváhagyja és megerősíti.

45. Főtanács a Suki László alapból 199 leu 75 bani segélyösszeget utalványoz; a Berde közalapból a nagyszebeni leányegyházközségnek 1000 leut; a Berde közalapból méhészet és gyümölcsöskertészetért Pálffy Ákosnak (Homoródszentpál) és Kozma Miklósnak (Fiatfalva) 100—100 leu összeget; a Kovács Dénes és neje Bencze Anna alapból a désfalvi egyházközségnek 100, Bodóczy Sándor, Nagy Dénes, Árkosi Tamás lelkészeknek 100—100 leu, Régeni Áron és Kiss Károly tanítóknak 50—50 leu összeget adományoz; a Baldácsy prot. alapból 3750 leu összeget a belsőemberi nyugdíjalapnak adni határozta.

46. Főtanács a jövő évi főtanácsig megbizta Lőrinczy Zoltán lelkészjelöltet, hogy ideiglenes központi ellenőri minőségben végezze az ellenőri teendőket a megállapított illetmények mellett.

47. Főtanács a bunibírtok erdőségének kihasználását illetőleg határoz.

48. Főtanács felhatalmazza E. K. Tanácsot, hogy az egyházi és püspöki titkári teendők ellátása iránt ideiglenesen tovább és saját hatáskörében intézkedhessék azzal a hozzáadással, hogy a kormánnyal folyó tárgyalások befejezése után és eredményeihez képest az állás végleges betöltése iránt a törvényes lépéseket tegye meg.

49. Főtanács a segesvári egyházközségünknek a lelkészi fizetés megállapítását és annak biztosítását célzó kérését illetőleg határoz.

50. Főtanács, tekintettel arra, hogy a Berde Mózsaféle buni alapítványi birtok tiszta jövedelmét a végrendelet értelmében szegény tanulók részére szolgáló cipó alapítványokra kell fordítani, kimondja, hogy az alapítványi birtoknak mindenkor tiszta jövedelmét 5 egyenlő részre osztja és további intézkedésig $\frac{5}{6}$ részt a kolozsvári kollégium, $\frac{2}{6}$ részt pedig a székegykeresztúri főgimn. részére juttat, minthogy a kolozsvári kollégium kötelékében vannak a Theol. Akadémia s a Leányotthon növendékei is s a tordai internatus megszűnésén, a tordai-aranyoskői tanuló ifjuság nagyrésze is ott tanul.

51. Főtanács a segesvári egyházközség felebbezését a buni birtokból 20 hold haszonbérbeadása tárgyában elutasítja.

52. Főtanács Bakó Lázár ujszékelyi kántortanítónak felebbezését elutasítja.

53. Főtanács a Duna-Tiszamenti egyházkör jogi helyzetét illetőleg az eddigi magyar unitárius egység változtatás nélküli fenntartását mondja ki.

54. Főtanács — a jószágfelügyelőségi szabályzat módosításának mellőzésével — a jószágfelügyelőség tagjainak személyi és tárgyi összeférhetetlensége ügyében kimondja, hogy a) a jószágfelügyelőség tagjai egymással, valamint a Központi Számvevőség tagjaival a Szervezeti Törvény 275. §-ában meghatározott személyi összeférhetetlenségi viszonyban nem állhatnak, b) jószágfelügyelőség tagjai amaz egyházi vagyon tekintetében, melynek kezelése és felügyelete a szabályok értelmében a jószágfelügyelőséget vagy annak valamelyik tagját illeti, a közönséges lakásbérleti szerződéseket kivéve az egyházzal visszerthes szerződéses viszonyba nem léphetnek. Ez alól a szabály alól különösen indokolt esetben az E. K. Tanács kivételt engedélyezhet, de ezt Főtanácsnak utólagosan bejelenteni köteles.

55. Főtanács a Központi Számvevőség részére készült új Szervezeti Szabályzatot nem fogadja el; a hirdetett pályázat eredményét mellőzi, a főszámvevői és számvevői állásokat nem tölti be, ellenben felhatalmazza az E. K. Tanácsot, hogy a fizetések ügyében az állammal folytatandó tárgyalások eredményéhez képest ezeket az állásokat ideiglenesen töltsé be. Ezzel egyidejűleg kimondja Főtanács: a) A központi Számvevőség az E. K. Tanács és az elnökség mellé rendelt hivatal, amelynek hivatása és közelessége az egyházközségekre is kiterjedően a pénztári és összes vagyon kezelést, gazdálkodást, számviteli utasítás értelmében minden irányban folyatosan figyelemmel kísérni, ellenőrizni és a tapasztalt hiányokról jelentést tenni. b) A központi számvevőség személyzete: egy főszámvevő, egy számvevő, kiket a törvényben előírt módon a főtanács választ. c) Főszámvevő és számvevő csak olyan

egyen lehet, aki az arra való képességet érettségi és államszámviteli bizonyítvánnyal igazolja. Kivételesen megválaszthatók olyan érdemes személyek is, akik több évi számvevőszéki szolgálatot vagy gyakorlatot tudnak fölmutatni d) A számvevőszéki tisztviselők kötelességeit közelebbről a számviteli utasítás határozza meg. e) A számvevőszék tagjai hivatalos kötelességeik teljesítéséért felelősséggel közvetlenül a Főtanácsnak tartoznak. Feleltünk azonban az adminisztratív felügyeleti jogot az E. K. T. gyakorolja.

56. Főtanács a Theol. Akadémia évi működéséről való jelentést tudomásul veszi, az elért eredményen megnyugszik és meleg köszönetet nyilvánít a Ref. Theol. Fakultás igazgatóságának azért az előzékeny szivességért, hogy theologus ifjainknak az ó testamentumi tárgyakkól az intézeiben hallgatását és indexeik kiállítását engedélyezni sziveskedtek.

57. A kolozsvári főgimnázium évi jelentését főtanács megnyugvással veszi tudomásul és elismerő köszönetet nyilvánít mindazoknak, kik alapítványokkal vagy segélyadományokkal az ifjuság oktatása és nevelése mai nehéz feladatát megoldani segítették.

58. A székelykereszturi főgimnázium évi jelentését főtanács elfogadja és az észlelt haladásért elismerését nyilvánítja.

59. A tordai főgimnázium évi jelentését Főtanács elfogadja s meleg köszönetét nyilvánítja Gál Jenő afiának és a felügyelő bizottságnak kitartó munkásságukért, a tanítató szülőknék az intézet főnnállását biztosító áldozatkészségükért. Az igazgatóságot és a felügyelő bizottságot felhívja E. K. T. útján, hogy a szertárak alapfölszerelésére legyen gondja.

60. A székelyudvarhelyi polgári fiúskola évi jelentését Főtanács E. K. T. intézkedéseinek helyben hagyásával elfogadja.

61—63. A nem unitárius elemi és középfoku iskolák vallástanításáról való jelentést Főtanács tudomásul veszi.

64. A nyári vasárnapi tanításról szóló évi jelentést Főtanács azzal az észrevétellel fogadja el, hogy a nyári vasárnapi tanítás kérdése a Dávid Ferenc Egylet újjászervezésével kapcsolatban nyer megoldást.

65—67. A hadiárvákról, az érettségi vizsgálatról és a szorványok gondozásáról szóló jelentéseket Főtanács tudomásul veszi.

68. Elnök kihirdeti a választások eredményét:

Székelykereszturi főgimn. pénztárosi állásra megválasztott dr. Szolga Ferenc tanár.

Egyházi tanácsosokká választottak: dr. Elekes Domokos, Ürmösi Sándor, dr. Mikó Lőrinc, Gergely Sándor, br. Daniel Ferenc, dr. Sándor Ákos, Nemes Nagy Lajos, Almási Ferenc, dr. Benczédi László, Gál Lajos, Simén Endre, dr. Fekete Sándor, Demény Andor, id. Elekes Dénes, dr. Fazakas Miklós, Szentiványi Árpád, ifj. Bárdocz Ferenc, Bedő Dénes, Botár Simon, dr. Csiky Gábor, Végh Benjamin, Benczédi Pál, Balázs András, Halmágyi János.

E. K. Tanácsi tagokká: Lőrinczy Dénes, Vári Albert, Lőrinczy István, dr. Elekes Dénes, dr. Abrudbányay Ede, Gálfi Lőrinc, dr. Kiss Elek, dr. Tóth György, Albert Dénes, dr. Gyergyay Árpád és Demény Andor.

69. Főtanács a fogarasi és nagyszebeni egyházközségeket Fogaras-Nagyszebeni társ egyházaknak nyilvánítja.

70. Főtanács nem fogadja el a felsőfehéri egyházkörnek azon indítványát, hogy lelkészeink köteleztessenek más egyházközségeken évenként legalább öt csereprédikációt tartani.

71. Főtanács az elő nem terjesztett számadásokkal kapcsolatban utasítja E. K. Tanácsot annak megvizsgálására, hogy a számadások felterjesztésének elmulasztásáért kit terhel felelősség és tegyen ezzel kapcsolatban szabályainknak megfelelő előterjesztést.

72. Főtanács a Főtanács Bizottságnak következő általános jelentését kiadja az E. K. Tanácsnak:

A részletesen átvizsgált jelentések alapján és megejtett vizsgálataiból megállapítja Főtanács Bizottság, hogy egyházunk E. K. Tanácsa és vezetősége a megváltozott viszonyok között napról-napra megisméllődve épen most vívja azt a nagyjelentőségű harcot, amelyeknek eredményétől függ egyházunk jövője s annak a lehetőségnek a biztosítása, hogy egyházunk az egész vonalon az építő, eredményes munkásságot kifejthesse. Megállapítja továbbá az összes jelentésekből merített meggyőződés alapján, hogy ez a küzdelem a helyzet komolyságához, a szóban levő ügy nagyjelentőségéhez méltó körültekintéssel, hozzáértéssel, gondossággal és lelkiismeretességgel történik.

Ennek a küzdelemnek vivása közben mindenikünk tekintetnek a jövő eshetőségeire és annyira óhajtott eredményeire kellvén irányítva lennie, a főtanács bizottság abban a nézetben van, hogy ezt a minden erőnket megfeszítő munkát ez időszertint kisebb jelentőségű észrevételekkel és megjegyzésekkel zavarni sem nem szükséges, sem nem méltó. Épen azért az alábbiakban csak azokra az elvi jelentőségű szempontokra kívánja a főtanács figyelmét felhívni, amelyeknek az előbb vázolt küzdelem folyamán is szakadatlanul szem előtt kell lebegniök és az egyház ügyeit intézők részére irányadókul kell szolgálniok.

Ezek előrebocsátása után javasolja tehát főtanács bizottság, hogy mondja ki a főtanács:

1. hogy a magyar unitárius egyház alkotmányos szervezeti egységéhez az új államhatárok megvonása után is törhetetlenül ragaszkodik s ennek a szempontnak az egyház és állam közötti viszony törvényes rendezésénél minden törvényes eszközzel való érvényrejuttatását kívánja.

2. Mondja ki a Főtanács, hogy évszázados autonomiájában és törvényeiben gyökerező jogánál fogva, de ezenfelül az itt Erdélyben érvényben tartott világi törvények alapján is s végül a kisebbségi jogok védelme tárgyában 1919. dec. 9-én létrejött külön szerződésben kifejezetten biztosított joga alapján iskolafenntartási jogához az egész vonalon törhetetlenül ragaszkodik s ennél fogva kívánja az államhatalom részéről elismerését annak, hogy az egyház a maga hívei kulturális, vallás erkölcsi és hitéletterén felmerülő igényei és szükségletei céljából az oktatás minden fokán mindenemű és minden fajú iskola felállítására és fenntartására jogosult s az elől hivatkozott törvényekben és szerződésekben foglalt kötelezettség alapján követeli az államhatalomtól ez irányu kultur-munkájának nemcsak erkölcsi, hanem megfelelő anyagi támogatását is.

3. Egyházunk híveinek tényleges helyzete, feladatai, megélhetési viszonyai megváltozásokon menvén át, kétségtelenül szükségességnek mutatkozik, hogy az oktatás ügyét is az egyház meg-

változott életviszonyok szükségleteihez igyekezzék irányítani. Ezért hívja fel Főtanács az E. K. Tanács figyelmét a szükséges előkészítő lépéseknek haladéktalan megtételére abban az irányban, hogy az eddigi túltengő és majdnem kizáróan a hivatalnoki pályára nevelő humanitárius irányu oktatás a szükséges mértékben fokozatosan gazdasági, ipari és kereskedelmi szakképzés és szakoktatás szükségletei és irányai felé fejlesztessék és alakíttassák át fokozatosan.

4. A békésebb irányu alkotó munka idejének közeledtével egyházi életünkben általánosabban érzett, fokozott szüksége mutatkozik annak, hogy az unitárius vallás tudományos színvonalu képviselőit és munkálására megfelelő eszköz találtassék; hogy tér nyitassék az unitárius egyház erre képes és alkalmas tagjai számára ilyen irányu munkálkodás kifejtésére s hogy az unitárius törekvések szolgálatára kifelé is tekintéllyel bíró, számottevő sajtószerv hívassék életre. Ezért javasolja a főtanácsbi bizottság, hogy a Főtanács usítsa az E. K. Tanácsot, hogy találja módját és keresse meg az eszközöket abból a célból, hogy az előbb jelzett irányban oly szép multtal rendelkező és olyan kiváló eredményeket fölmutatott „Keresztény Magvető” című unitárius szellemű folyóiratunk a célhoz méltó terjedelemben és módon a lehetőségig minél előbb újra megjelenhessék.

5. A főtanácsbi bizottság gondosan átvizsgálta az E. K. Tanács gyűléseiről fölvevett jegyzőkönyveket, amelyek 1920. okt. 13—1921. okt. 26-ig tartott összesen 26 gyűlésről szerkesztettek és 660 elintézetv ügyről adnak számot. Ezek alapján megállapítja, hogy főként az 1921. június 18-ig tartott gyűlésekről fölvevett jegyzőkönyvek nagyobbbrészt csupán az előterjesztett ügyek iktatói számainak sorozatát s az előadóí javaslatokra való pusztá hivatkozást foglalják magukban. Pl. „A szkereszturi főgimn. igazg.-nak 1512—1920. sz. előterjesztésére E. K. T. a határozati javaslatot elfogadja.” Ezekből a jegyzőkönyvekből sem a járgyalt ügyek mibenlétéről, sem a tárgyalás menetéről, sem a hozott határozatok keletkezésí módjairól fölvilágosítást szerezni nem lehet. Épen ezért utasítandó az E. K. T. elnöksége, hogy jövőben a jegyzőkönyveknek az utóbbi írt szempontok szerint való szabatos szerkesztéséről gondoskodjék.

6. Habár tisztában van a főtanácsbi bizottság a mostani nehéz gazdasági viszonyok közt azzal, hogy a főtanácsbi jegyzőkönyv megfelelő közzététele nagyobb mértékű anyagi áldozatot igényel, mégis figyelemmel arra a nagy egyházi közérdekre, amely fűződik ahhoz, hogy híveink egyeteme a főtanácsbi gyűlés lefolyásáról s az ott történtekről értesülést nyerjen, másfelől pedig a főtanácson hozott határozatok alapján intézkedésre hivatottak teendőik felől tájékoztatva legyenek: javasolja főtanácsbi bizottság, hogy a jelen főtanács jegyzőkönyvének — ha a szokásos terjedelemben való közzététele nem is volna keresztülvihető — legalább a lényegesebb mozzanatokat s főként a hozott határozatokat magában foglaló főtanácsbi jegyzőkönyv közzétételének okvetlenül találja módját.

Végezetül a főtanácsbi bizottság a jelen idők súlyos feladatainak világos tudatában szükségesnek tartja annak kiemelését és

hangsúlyozását, hogy az egyház mint a tiszta erkölcs alapján álló az igazságosság és emberszeretet eszményeiért küzdő, örök életre rendelt intézmény, minden erejével arra törekedett a múltban is és arra kíván törekedni a jövőben is, hogy a társadalmi és állami életben a most hangsúlyozott eszményektől áthatott irányu munkásság kifejtését biztosítsa és szolgálja, ezért ki kell jelentenie, hogy az államhatalomtól méltán elvárja, hogy ebben a munkájában megértő támogatásra fog találni s végre megszűnik az az áldatlan állapot, amidőn annyi különféle uton és eszközökkel akadályoztatik és zavartatik az egyháznak ez az építő munkája.

Dr. Költő Gábor elnök, *dr. Arkossy Gyula*, *dr. Borbély István*, *dr. Elekes Dénes*, *dr. Kiss Elek*, *Lőrinczy Dénes*, *Lőrinczi István*, *Pál Ferenc*, *dr. Váradi Aurél*.

73. A főtit. püspök ur eddigi gyakorlatainkat szemelött tartva, indítványozza, hogy a Főtanács ezuttal is válassza meg a Főtanács tiszteleti tagjaivá az arra érdemes külföldi fiait. Ilyeneknek tarja Angliában Street Kristof Jakab sheffieldi lelkészt és Cornish Charlest az amerikai Unitárius Társulat titkárát. Főtanács az indítványt éljenzéssel elfogadja.

74. Az ujonnan választott egyházi tanácsosok eskütétele volt.

75. Főtanács felhatalmazza E. K. Tanácsot a jövőévi főtanácsról intézkedésre s ha célszerűnek mutatkozik, zsinattartásra.

76. A jövőévi Főtanácsi Bizottságba választottak: *dr. Költő Gábor*, *dr. Elekes Dénes*, *Lőrinczi István* esperes, *Lőrinczy Dénes* esperes, *Gvidó Béla* esperes, *dr. Borbély István*, *Vass Domokos*, *Kovács Lajos* lelkész, *dr. Szentiványi József* rendes tagoknak; *Szentiványi Gábor*, *Ürmösi József* és *dr. Kiss Elek* póitagoknak.

Ezek után a főt. püspök ur az elnökség nevében bezárja a gyűlést. Beszédében nagy örömét fejezi ki afölött, hogy oly szép számmal jelentek meg a tanácsosok. Jól eső érzéssel hangsúlyozza, hogy a mai súlyos helyzetnek megfelelő nyugodt megfontolással és odaadással vettek részt a munkában. Meleg köszönetet mond a főtanácsi bizottságnak, a tisztviselőknek. Kéri jövőre is mindnyájok kitartó munkásságát. *Gvidó Béla* esperes a főtanácsi tagok nevében viszonzza a jó kívánatokat és köszönetüket azért a nagyszolgálatért, melyet egyházunkban az elnökség és az E. K. Tanács tett.

Pál Ferenc közügyigazgató szép és emelkedett imában fohászott Istennek áldásáért.

Ezzel a főtanácsi ülés bezáródván, a tagok egymástól bucsut vettek.

A román kormány üdvözlő távirata.

A f. évi október hó 30-án tartott Egyházi Főtanács üdvözlő táviratára a kir. kormány november 17-én a következő táviratválaszt küldötte:

Főtisztelendő

Ferencz József,
unitárius püspök urnak

Kolozsvárt

Köszönöm a Magyar Unitárius Egyház Főtanácsa nevében küldött táviratot. A kormány nem fog elzárkózni attól, hogy a kisebbségek jogos kívánságai teljes mértékben teljesüljenek.

A minisztertanács elnöke:

Averescu,
tábornok.

*

Az Ófelsége, Ferdinánd Románia alkotmányos királyához küldött üdvözlő táviratra a válasz még nem érkezett meg.

Rendeletek.

Sz.: 1512—1921.

E. K. T.

A középfoku iskolák vallásoktatásáról.

E. K. T. a különböző jellegű középfoku intézetekben az elmúlt évben folyt vallásoktatásról a beérkezett jelentések alapján nevelésügyi bizottság által beterjesztett jelentést tudomásul veszi és a főtanács elé terjeszti és következő intézk. teszi.

1. Esperes fiait utasítja, hogy az egyházkörök területén levő középfoku iskolákban tanuló unitárius növendékeket írják össze s tegyenek december hó végéig E. K. Tanácsnak jelentést, hogy majd az év végén tartandó vizsgálatokra vizsgáló biztosok kiküldéséről E. K. Tanács gondoskodhassék.

Sz.: 1508—1921.

E. K. T.

A szorványok gondozásáról.

E. K. Tanács nevelésügyi bizottságnak a szorványok gondozásáról a beérkezett jelentések alapján tett előterjesztését tudomásul véve E. Főtanács elé terjeszti s egyben a következő intézkedéseket teszi.

1. E. K. Tanács esperes fiait felhívja, hogy a szorványokban élő hiveink és tanköteleseink hathatósabb lelki gondozásban részesíthetése céljából terjesszenek haladéktalanul E. K. Tanácshoz javaslatot.

2. Utasítja esperes fiait, hogy a szorványokból jelentést nem tett egyházközségektől a jelentéseket haladéktalanul kérjék be és terjesszék fel.

3. Bodóczy Sándor aliának ez ügyben kifejtett lelkes működésért E. K. T. elismerését fejezi ki.

Sz.: 1510—1921.

E. K. T.

A hadiárvákról.

E. K. Tanács a hadiárvákról a nevelésügyi bizottságnak a bejelentése alapján tett előterjesztését tudomásul veszi, E. Főtanács elé terjeszti és következő intézkedéseket teszi.

1. E. K. Tanács utasítja a kolozsdobokai és kereszturi körű esp. fiait, valamint az abrudbányai, alsójárú, bágyoni, mézskői, petrozsénylupényi, első felsőszentmihályi, szindi, toroczkói, toroczkószentgyörgyi, verespataki, csókfalvi, iklandi, iszlói, marosvásárhelyi, nyárádszentlászlói, ny. szentmárton-csikfalvi, szabédi, szentháromsági, székelykáli, vadadi, abásfalvi, gyepesi, homoródalmási, h.-sztmártoni, kénosi, székelyudvarhelyi és vargyasi lelkész fiait, hogy a körükben, illetve egyházközségekben levő hadiárvákról a jelentéseket sürgősen küldjék be, igazolva a jelentés elmaradását s egyben jövőre szigorúan utasítja E. K. T. nevezett fiait ez irányú köteleességük pontos teljesítésére.

2. Tekintettel arra, hogy a jelentések nem eléggé szabatosak és nem terjednek ki minden, a nyilvántartás és gondozás szempontjából fontos adatra, E. K. T. utasítja esperes fiait utján lelkész fiait, hogy a hadiárvákról a következő adatokat terjesszék fel:

a) összes szám; b) tankötelesek száma; c) a tanköteles koron aluli és felüliek száma; d) a be nem iskolázott tankötelesek száma; e) a tanköteles koron felüliek elhelyezkedése; f) kellő szülői vagy rokoni gondozásban és felügyelet alatt állanak-e?

3. Patakfalvy Izsák volt datki énekvezér árváinak lehető segélyezés céljából elnökséget javaslatlással hívja fel E. K. T.

Sz.: 2509—1921.

Nevelésügyi intézkedések.*Tisztelendő Esperes Ur!*

E. K. Tanács az elemi iskolák 1920/21. isk. évi állapotáról és működéséről a nevelésügyi bizottság által beterjesztett jelentést E. Főtanács elé terjeszti és ezzel kapcsolatban következő intézkedést teszi:

1. Kolozsdobokai egyházközségben:

1. E. K. Tanács utasítja a kolozsvári egyházközséget, hogy gondoskodjék a különböző jellegű iskolákba járó unitárius növendékeknek hittanvizsgára a templomba való összegyűjtéséről.

2. Kolozsdoboka körű esperes fiát felhívja E. K. Tanács, hogy tegyen lépéseket aziránt, hogy Kolozson valamelyik magyar felekezettel közösen szerveztessék jövőre az iskola.

3. A vizsgálobiztosokat esperes fia hívja fel arra, hogy a vizsgákról tegyenek jelentést.

4. Antónia Mihály lelkész fiának a magyarszováti felekezeti iskola érdekében kifejtett fáradozásáért és az elemi iskolában folytatott tanítói működéséért E. K. Tanács elismerését nyilvánítja.

II. Aranyostordai körben.

1. Esperes afia hívja fel petrozsényi és lupény-vulkáni lelkész fiait, hogy jelentésüket póllólag küldjék be; abrudbányai lelkész afiát utasítja a szorványok tanköteleseinek gondozására.

2. A torockói tanító afiai részére lelkes munkájukért és különösen Péterffi Gyula igazg. énekvezér afia részére E. K. Tanács elismerését nyilvánítja.

3. Az egyházköri E. K. Tanács felhívja, hogy a köri közgyűlés a maga részéről tegye meg a jelentés nyomán szükségesnek látszó intézkedéseket.

III. Küküllői körben :

1. E. K. Tanács egyházkört, illetve esperes afiát felhívja, hogy a berendezés, felszerelés hiányait az egyházközségekkel egészíttesse ki.

2. Elnökséget felhívja E. K. Tanács, hogy találja módját annak hogy Balázsfalván és Erzsébetvároson ne más vallásu lelkész végezze az unitárius vallás tanítását.

3. E. K. Tanács köszönetét és elismerését fejezi ki mindazoknak, akik az iskola ügyéért áldoztak s különösen özv. gr. Horváth Tholdy Lajosné, D. Pataikai Sándor köri f. gondnok, Gvidó Béla esperes afiának, magyarországi hiveinknek és Bodoci Sándor lelkész afiának a tanítás terén kifejtett buzgó működéséért.

IV. Marosi körben

1. E. K. Tanács felhívja esperes afiát tegyen jelentést haladéktalanul, hogy Iszlóban miért nem lehet felekezeti iskolánkat beállítani?

2. Felhívja esperes és lelkész fiait, hogy az itt-ott még hiányzó tanszereket és taneszközöket szereztessék be, a fa iskolákat vételessék körül kerítéssel.

3. Esperes afiát felhívja, hogy a más jellegű iskolák tanköteleseiről is kérjen be kimutatást.

V. Kereszturi körben.

1. Esperes afiát E. K. Tanács felhívja, hogy az alólírt jelentések kimutatásának be nem küldéséért az illetőket vonja felelősségre és figyelmeztesse, hogy jövőben hiányos jelentéseket ne terjesszenek fel.

2. A sz. kereszturi elemi isk. főgimn. épületében való elhelyezése érdekében E. K. Tanács a szükséges lépések megtételére elnökséget felhívja.

VI. Székelyudvarhelyi körben.

1. Esperes afiát E. K. Tanács felhívja, hogy Székelyudvarhelyen énektanítás bevezetésére tegyen javaslatot.

2. E. K. Tanács elismerését fejezi ki Páll Dénes gyepesi lelkész, Sigmond József h. jánosfalvi lelkész afiának az iskola vezetéseért, Ürmösi József lelkész afiának irodalmi működéséért, Pálffy Ákos énekvezér afiának a hitoktatás és énektanításért, Benedek Sándor énekvezér afiának kertészkedésért, és méhészkedésért, Báró József afiának énekszövegek, Bartalis Márton énekvezér afiának két szólamu ének tanításáért, Kiss Károly afiának kiváló munkásságáért, melyet nehéz körülmények között teljesített, Kissgyörgy Sándor esperes afiának követésre

méltó pontos kimutatásáért és mindazoknak, akik az iskolázás céljaira törekedtek.

VII. Háromszéki körben.

1. E. K. Tanács utasítja bölöni lelkész afiát, hogy jövőre a vallást a felekezeti iskolákban tanítsa és Erdős Mihály köri előadó afiának elismerését fejezi ki.

VIII. Nevelésügyi bizottság javaslata alapján általánosságban sajnálattal állapítja meg E. K. Tanács, hogy elemi oktatás ügyünk állapotáról megbízható képet kapni egy évben egyszer sem lehet és évről-évre ismétlődő felülvételeink és az adatok és jelentések pontos beszorgatását sürgető rendeleteink ellenére ugyanazok a hibák és ugyanazok a mulasztások ismételtelen előfordultak. Ezért E. K. Tanács esperes afiai útján figyelmezteti lelkész afiát, hogy ezen tarthatatlan helyzetet szüntessék meg és törvény szabta kötelességeiket teljesítsék, mert ellenkező esetben E. K. Tanács a fegyelmi bírósághoz fog fordulni. (Fegy. T. 8. §. 1.)

E. K. Tanács köri esperes afiai útján utasítja lelkész afiát, a tankötelesek összeírására, elrendeli az ismétlő iskoláknak beállítását és a beiskolázás teljes eréllyel való végrehajtását, hogy így az iskolába nem járás minimumra korlátoztassék, az előjáróságok az iskolakerülést mindenféle alaptalan méltányossági okokból ne nézzék el. Felhívja E. K. Tanács a figyelmet a faiskolák miveltetésére és üzembehelyezésére, a különböző kézimunka nemeknek a tanterv keretein belől a rendes foglalkozásra való beállítását.

2. Elnökséget felhívja, hogy Tarcsafalvi Albert Szent történetek című munkája új kiadására tegyen javaslatot.

3. E. K. Tanács Ürmösi József Egyháztörténetének elemi iskolák V.-osztiba való tanítását kötelezőleg elrendeli.

4. E. K. Tanács az el. iskolák működésének hathatós felügyelete és ellenőrzése céljából az iskolalátogatói intézménynek ideiglenesen életbeléptetésére E. Főtanácstól felhatalmazást kér.

5. Elrendeli E. K. Tanács, hogy az igazgató, illetve tanító év végi jelentésében véttessék fel a tanulók vallás szerinti kimutatása, az iskola elhelyezése, tantermek száma, felszerelések, taneszközök kimutatása, önkéntes adományok részletezése, az év nevezetesebb mozzanatainak rövid és vázlatos feltüntetése; a vizsgálóbiztosok pedig jelentéseikben tüntessék fel a kiváló eredményeket és a feltűnő hiányokat.

A Magyar Unitárius Egyház Képviselő Tanácsának Kolozsvárt, 1921. október hó 19-én tartott üléséből.

Sz: 1511—1921.

E. K. T.

A vasárnapi tanításról.

E. K. Tanács nevelésügyi bizottságának a nyári vasárnapi tanításról a beérkezett jelentések alapján felterjesztett jelentését tudomásul veszi, Főtanács elé terjeszti s a következő intézkedéseket teszi:

1. E. K. Tanács megkeresi a közigazgatási hatóságot, hogy az ifjuság valláserkölcsi nevelése és élete érdekében a korcsmák vasárnap

zárva tartassanak és a táncmultságokra való engedélyek olyan időponttól kezdődőleg adassanak, ami a vasárnap délutáni vallásoktatást nem zavarja; egyben utasítja a lelkész fiait, hogy ahol délután az iskolázást megtartani nem lehet, tartsák meg délelőtt.

2. A tanítás anyagának kívánatos egyöntettsége céljából E. K. Tanács elrendeli, hogy a tanításnál a tavaly kiadott Vezértonalhoz tartásuk magukat lelkész-tanító fiait.

3. E. K. Tanács sajnálattal veszi tudomásul, hogy a vasárnapi tanítást a jelentésekből kitetszően nem veszik a lelkész-tanító fiait azzal a meleg szeretettel és bensőséggel, aminőt a hozzáfűződő nagy és nemes erkölcsi cél megkívánna; különösen a kolozsdobokai és tordaaranyosi jelentésekből tűnik ez ki. Épen ezért E. K. Tanács szigorúan figyelmezteti és utasítja mindazon egyházközségek lelkészeit, melyekben vasárnapi tanítás nem volt, vagy csak csekély mértékben, hogy kötelességüknek tegyenek eleget, mert annak elmulasztása fegyelmi vétség. (Fegy. törvény 8. § 1.)

E. K. Tanács végül felhívja a figyelmet arra, hogy az ifjúságot nem hatalmi szóval és kényszerrel kell a tanításhoz terelni, hanem a lelkipásztori lélek buzgóságából kiáradó nemes és magával ragadó hatások erejével.

A Magyar Unitárius Egyház Képviselői Tanácsának Kolozsvárt, 1921. okt. 19-én tartott üléséből.

Sz.: 1714—1921.

E. K. T.

Az Egyházi Agrár Bizottság kiterjeszti működését az egyházközségek ingatlanait illető kérdésekre is.

Esperesek útján valamennyi egyházközségnek:

Az Agrár Bizottság javaslatára felhívja E. K. Tanács az egyházközségeket, hogy az ingatlanaikra vonatkozó hiteles telekkönyvi kivonatokat, kataszteri birtokleveleket, térképeket, esetleges kényszerbérleti határozatokat és birtokba helyezési jegyzőkönyveket, valamint az erdőbirtokkal rendelkező egyházközségek azon kimutatásait, melyekből megállapítható legyen, hogy az egyházközségek tűzifa szükséglete évente mekkora vágásterületből fedezhető és hogy erdőbirtokaik hány éves fordulóban (fordaszakban) kezelhetnek, haladéktalanul terjesszék fel.

Felhívja továbbá E. K. Tanács jószágfelügyelőséget, illetve jószágfelügyelőség útján a jószágkezelőséget, hogy a buni Berde Mózsza alapítványi birtok 110 hold kiterjedésű erdő fájának értékesítésére minden lehető lépést tegyen meg. Már most megállapítja E. K. Tanács, hogy a kihasználandó faértékét nem kezelheti folyó jövedelemként, hanem konvertált tőkének.

A Magyar Unitárius Egyház Képviselő Tanácsának Kolozsvárt, 1921. november hó 13-án tartott üléséből.

Ferencz Iózséf
püspök.

Kovács Kálmán
titkár.

Sz: 1540—1911.

eln.

Felhívás.

Esperes afiai útján valamennyi lelkész afiának az állami fizetésekiegészítésnek egyházunk pénztára által való kifizetése tárgyában:

Felhívom lelkész afiai közül azokat, akik az állami fizetésekiegészítést posta útján kívánják kézhez kapni, hogy jelentsék be [a postahivatalt, hová a pénztári hivatal illetményeiket küldje.

Kolozsvárt, 1021. nov. 23.

Ferencz József,
püspök.

Sz: 1788—1921.

eln.

Felhívás.

Esperes afiai útján valamennyi lelkész afiához az unitárius tanítók és tanítónők bejelentése tárgyában:

Felhívom lelkész afiait, hogy mindazon tanító afiai és tanítónők pontos címét, akik állást vállalnának, jelentsék be hozzám azonnal.

Kolozsvárt, 1921. nov 23.

Ferencz József s. k.
püspök.

Dr. Árkosy Gyula meghalt.

Még tevékeny részt vett a Főtanácsi Bizottságnak október végén tartott ülésein s az öregek bölcs mérsékletével örködött a közügyek fölött. A Főtanácsnak tanácskozásain azonban már nem szólalt fel. Nem érezte jól magát s tartózkodott az izgalmas felindulásoktól. S még el sem telt rá egy hónap, meghalt.

Egy darab távozott el vele egyházunk szívéből.

Hajh, de bajos ebbe a súlyos veszteségbe épen most beletörőd-nünk! Tudjuk, hogy Te akartad ezt így, hatalmas Isten s bölcsességednek elhatározásain mi mindenkor alázatosan megnyugszunk. Meg fogunk mi nyugodni most is, — ha szívünk szakad is bele. Mert — megbocsáss óh hatalmas Úr! — ha elveszed legjobbjainkat, — és már hányat elszóltítottál közülünk kít erre, kít arra, — nagyon egyedül maradtunk. Döntsd le az égbe nyuló sziklákat, tépd ki tövestől az évszázados fákat: nemcsak a föld díszét pusztítottad el, de elpusztítottad vele a kicsinyek önbizalmát is.

Alta ruit cedrus: trepidate minores!

Van, ki hangos szóval s a piacon szolgálja a közügyet. Az ilyennek osztiályrésze az olcsó népszerűség. Van, ki csendesen elvonul a láрма elől és az öregek tanácsában munkál. Az ilyennek kevés az ismerője. Mindketten egy célt szolgálnak, — de míg *az* a habok játékát igazgatja, *ez* a mély vizek áramlásait irányítja. A hajós nem igen tudja, hogy ki az ő igazi ura. De ki belát a dolgok mélyére, az tudja, hogy az emberek, a társadalmak, az egyházak sorsát nem mindig a leghangosabbak intézik.

Ezek közül a csendes, zajtalan, de döntő elhatározású munkások közül való volt a megboldogult.

Emlékét a néma akták, egy csomó örökre megsomorodott szív s egy üresen maradt hely őrizik.

Én tudom, hogy ehhez az üresen maradt helyhez mi még sokszor elmegyünk tanácsért és — sokszor fogunk ezután tanácstalanul eljönni onnan.

Óh, Uram, megnyugszunk végzetedben; útaidnak fordulóit nem panaszoljuk fel. Te teremtettél, hát hatalmadban áll bölcsességed belátása szerint bánni velünk. Hozzád hasonlónak képzeljük magunkat: ez volt az összes gyarlóságunk. Most újra figyelmeztettél rá, hogy pór vagyunk csak, kiket elfúj a lehelleted.

Ne legyen hát úgy, amint mi akartuk: legyen szent közöttünk is a Te akaratom.

Amen!

Dr. Borbély István.

Az Unitárius Irodalmi Társaság vándorgyűlései Kőkösben és Brassóban.

Kőkösben (1921 X. 9.)

Október 9-én, vasárnap, d. u. 2 órakor nagyszámu közönség gyűlt egybe a Kőkösi unitárius templomba. Ott láttuk a közeli községek színéjéjét, élükön az unitárius lelkészekkel. Csupán Sepsiszentgyörgy nem volt képviselve. Ennek azonban az volt az oka, hogy épen azon a napon kellett Nagyszébenbe utazni mindazoknak, akik egy évvel ezelőtt Sepsiszentgyörgyön az ott járó amerikai lelkészeket fogadták. Nem tudott itt megjelenni dr. Ferenczy Géza igazgató sem. Minde körülmények ellenére is oly szépen sikerült a vándorgyűlésünk s a zsufolásig megtelt templomban oly nagy volt az érdeklődés, hogy az valóban minden várakozást felülmutt.

Az ünnepség gyülekezeti énekkel kezdődött. Utána *Benedek* Gábor kőkösi lelkészünk mondott szépen átgondolt, áhitatos imádságot. Majd *Bedő* Imre és *Nagy* Lajos énekduettje következett. A hallgatóság hálásan fogadta ez igazán szép és kellémes éneket. Ezután dr. *Borbély* István főtitkár nyitotta meg a gyűlést, ismertetvén az U. I. T. céljait, munkatervét és eddigi munkáját. *Gál* Mózes lelkész Sajó Sándornak „Magyarnak lenni“ c. ódáját szavalta el nagy hatással. A műsor lelke *Orbán* Lajos lelkésznek szabadelőadása volt az unitárius eszményiségről. Valóban ritkán hallottunk ennél tartalmasabb és formásabb előadást hitünkéről. Az előadás az U. I. T. kiadványai között nyomtatásban is meg fog jelenni. A kőkösi dalkörnek szabatos és ügyes éneke után *Imre* Irénke szavalta el művészi átérzéssel Szabolcskának: János vallástétele c. vallásos költeményét. *Gyallay* Domokosnak: „A Szilaj halála“ c. allegorikus novellája mély hatást gyakorolt a hallgatóságra. *Bedő* Imre énekvezér énekszója („Hallgass meg engem irgalmas Isten“) mindenkit meglepett erőteljes, színes csengésével. *Várady* Antalnak „Al Hakem tornya“ c. költeményét *Taar* Géza lelkész szavalta el a tőle megszokott művészi hozzáértéssel. Majd dr. *Borbély* István főtitkár elnöki bezáró beszéde után gyülekezeti ének mellett távozott a közönség.

A minden részében szépen sikerült ünnepély után a falut tekintettük meg, melynek tisztasága s a lakosok szorgalmas munkája mindnyájunkra a legkellemesebb hatást gyakorolta.

Brassóban (1921 X. 10.)

A brassói vándorgyűlésünk az idéni turnusnak legimpozánsabb gyűlése volt, melyen unitárius törekvéseink olyan erővel s akkora művészettel és mélységgel nyilatkoztak meg, aminő csak egy igazán közszükségletet kielégítő igazán hivatásszerűen végzett munka nyomában szokott járnai. A hatást bizonyára a tervszerűen összeállított műsor váltotta ki, az előkészítés főérdeme azonban kétségtelenül Kovács Lajos brassói lelkész választmányi tagé, kinek isenáldotta buzgótsága ott, a végvárosban valóban megbecsülhetetlen. Még csak azt a megértő presbiteriumot említem meg, amely élén Halmágyi Gábor és Gergely Sándor gondnokokkal a brassói egyházközségnek valóban éltető lelke. Az ő együttműködésüknek köszönhető, hogy az U. I. T. megjelenése külsőleg is, erkölcsileg is teljes diadallal járt.

A megnyitó beszédet ezuttal dr. *Ferenczy Géza* egyházi főgondnok a társaságnak fáradhatatlan igazgatója mondta. Ritkán hallott mély kérdéseket vetett fel társadalmi és egyházi életünkben s keresett azokra feleletet az U. I. T. munkásságában. Utánna *József* Domokos igazgatótanító szavalt el Rudnyánszky Gyulának: A gyáva c. költeményét. Művészi szavalatát hálás taps fogadta. Ezután valami ritkaszép élvezetben volt részünk. Dr. *Takács Józsefné* énekelte Csathó Etus zongora kíséretével Antalffy Dezső „Reszket a bokor” és Bohm „Csendes mint az éj” c. műdalait. Gyönyörűen iskolázott hangja s művészi előadás módja a műértő hallgatóságot egészen elragadta. A műsor derékrésze kétségtelenül *Taar Géza* nagyajtai lelkésznek „Unitárius életeszmények” c. szabadelőadása volt, mely oly erőteljes és tiszta megnyilatkozása volt az U. I. T. munkájában megnyilatkozó modern unitárius hitnek, hogy valóban felekezeti különbség nélkül magával ragadta a jelen volt közönséget. Az előadás a Keresztény Magvető beköszöntő számában fog megjelenni s már most felhívjuk rá olvasóink figyelmét. *Weiszfeiler* Piroskának gyönyörű zongorajátéka teljesen érvényre juttatta Beethoven 23. variatio C moll-jának összes szépségeit. Fejlett technikájú, művészi képzettségű játéknak szabad csengésében gyönyörködhettünk, mely messze felülmulta az alkalmi zongorázások sikereit. *Orbán* Lajos ujszékelyi lelkész Reményik Sándornak „Pilatus” c. szép költeményét szavalt el a nála megszokott sikerrel. Társaságunknak egyik legbuzgóbb tagja, *Gyallay* Domokos „Szűk világ” címmel kellemes humoru novellát olvasott fel, abból a világból, amikor az emberek még a kenyérmorzsát is megbecsülték. Mondanunk sem kell, hogy a közönség elismerése bőven meghálálta a nyújtott élvezetet. *Erdős* Mihály nagyajtai énekvezér-tanítónak gyönyörű éneke itt sem tévesztette el a hatást. „Sulyos csapás szállott”, „Menny, föld, tűz”, „Hozzád imádkozom” kezdetű vallásos énekeink az ő magyaros stilizálásában igazán sokat nyertek szépségükben. Jól eső érzéssel állapítjuk meg, hogy magyaros stílusu egyházi énekeink Erdősnek bemutatásában kezdenek közkedvűt énekeké válni, melyeket vallásos műsorú ünnepeken mind többféle énekelnek. A műsoros estélyt dr. *Borbély* István főtitkár zárta be.

Előadás után társas vacsora volt, amelyen felekezeti különbség nélkül megjelent Brassó magyarsága.

Az Unitárius Irodalmi Társaság közgyűlése

Az U. I. T. 1921. évi közgyűlését okt. 29-én tartotta meg az unitárius kollégium dísztermében a vidékről és Kolozsvárról magyszámban összesereglett tagjai jelenlétében. Főt. püspök úr, mint a Társaság elnöke, nyitotta meg a népes közgyűlést ósz fejjel, de az unitárius irodalom és Társaság iránt érzett ifjú lélekkel üdvözölve a megjelenteket, felkéri dr. *Ferenczy Géza* főgondnok urat, az Irodalmi Társaság igazgatóját évi beszámolójának megtartására.

Az igazgatói beszámolóban rámutatás történt arra, hogy az Irodalmi Társaságot a szükség teremtette az idők teljességében, mert elérkezett volt az ideje annak, hogy unitárius írónk megismerve és megértve

egymást, hivatásukat, az Egyházhoz való viszonyukat céltudatosan és egyöntetlően munkálják az unitarizmus haladását.

Ez évben különösen az anyagiak hiánya miatt nem lehetett egy kis flizetecskén kívül egyéb irodalmi terméket megjelentetni s a Társaság abban szorgalmatoskodott, hogy vidéken tartott vándorgyűlésekben szolgálja s elégítse ki hiveinknek s másoknak is az irodalmi termékek s más művészi és vallás erkölcsi produktumok iránt érzett hiányérzetét és lelkesedést keltsen az unitarizmusért való önzetlen munkára. Örvedetes buzgóság nyilatkozott meg azon a téren, hogy egyházközségek és egyesek léptek be szép számmal az alapítótagok sorába, úgy, hogy jelenleg 40 (negyven) alapítótaggal rendelkezik Ir. Társaságunk, kik mintegy 20,000 leuval járulnak hozzá a Társaság alapjaihoz.

Tekintve azt, hogy Egyházunk legjobbjai lelkesedéssel karolták fel e nemes ügyet, reményünk van arra, hogy sikeres munkának s áldásos jövőnek nézünk elébe.

Az érdeklődéssel hallgatott igazgatói beszámoló után dr. Borbély István főtitkár, ki az igazgató mellett a Társaság ügyveinek vezetésében a legnagyobb odaadással működött, felolvasta az Ir. Társ. pályatételeire beadott munkák bírálatát, mely szerint a szavalásra alkalmas vallásos tárgyú költeményre beérkezett munka a díjra érdemes. Szerzője Bencze Domokos Homoródszentpálról. Szépprózai elbeszélésre pályamű nem érkezett be. „Ősi rögön” c. kötete megjelenése alkalmából Gyallay Domokos legjobb novelláírónk és lelkes felolvasónknak ítélük oda a díjat. A beérkezett egyházi beszédek egyike sem érdemes a jntalomra. A közönséges imádságok megírására kitűzött jutalmat Nagy Béla lelkész nyeri el. Valamely alkalmas versszövegnek templomi közénékké való megzenésítésére a beérkezett 6 mű közül az 5-ik érdemes a díjra; szerzője Pálffy Ákos unitár. kántor-tanító. Jutalom 100—100 L.

Ez előterjesztés után dr. Költő Gábor alelnök felolvassa azon alapszabályba iktatandó pontozatokat, melyeket a D. F. Egylet is, mint a két intézmény érintkezési pontjait szabályozó pontozatokat alapszabályai közé felvett közös megállapodás szerint s kéri a közgyűlést, hasonlóképpen cselekedjék, mi meg is történt.

Az összhang így e két intézményben alapszabályilag biztosítva lévén, az Ir. Társaság az érdekeltekkel való megbeszélés után hivatalos folyóíratának nyilvánítja a Keresztény Magvetőt s miután dr. Gál Kelemen és Gálfi Lőrinc szerkesztők a továbbszerkesztésre nem vállalkoznak, közgyűlés megbízza Vári Albert és dr. Borbély István tanárokat e szép múltú és nagyraható folyóírat szerkesztésével.

Egyszersmind dr. Kiss Elek theologiai tanárt az Ir. Társ. titkárává választja meg. Valamint a választmány tagjai közül kisorsolja Böllni Vilmos, Szentmártoni Kálmán, dr. Szolga Ferenc, Józán Miklós, Lőfi Ödön, Ürmösi Károlyné, Lőrinczy István, Benczédi Pál, Kelemen Lajos, Orbán Lajos fiait, akiket egyhangulag újból meg is választanak és három megüresedett helyre bevásztják dr. Kiss Ernő tanárt, ifj. Útő Lajos és Keresztesi Dénes lelkészeket.

Megállapítja közgyűlés jövő évi költségelőirányzatát, kitiízi munkaprogramját, valamint kihirdeti a pályatételeket is. Ir. Társ. folytatni kívánja a D. F. E.-el való egyetértés alapján vándorgyűléseit, kióhajtja adni a Ker. Magvetőt legalább kéthavonként 3 ivnyi terjedelemben; pályadíjakat tűz ki; kinyomtatandó műveket segítéz s az unitárius iro-

dalmj termékek megjelenését általában támogatja s bevezeti a székfoglalókkal kapcsolatos felolvasó ülésezést.

Az évi közgyűlést követő diszgyűlésben, melyet a D. F. E. el közösen tartott meg, a székely népéletből vett és megértéssel fogadott felolvasást tartott Pálffy Ákos; lendületes és nagy tetszésben részesült, költeményeit olvasta fel Ürmösi Károlyné választmányi tag. (Tanács; Szeretem a telet..., Az úr vigyáz..., Ima.) Erdős Mihály nagyajtai kántor pedig a nagyközönséget lebilincselő magyaros dallamú éneklésével gyönyörködtette.

Mindezek után rendületlen a hitünk és erős az elhatározásunk, hogy az Unitárius Irodalmi Társaság bizton halad a teljes siker felé a hivatásos biztos útján.

S. K.

Tájékoztató

a Dávid Ferenc-Egylet ügyében.

A lelkes hangulat, amely a Dávid Ferenc-Egylet iránt az idei közgyűlése előtt és a közgyűlés folyamán megnyilvánult, arra kötelezi az elnökséget, hogy a munkát minél serényebben megkezdje. E kötelesség érdekében bocsátjuk ki az alábbi rövid tájékoztatót terveinkről s vezető gondolatainkról.

A D. F. E.-nek 1885-ben kiadott alapszabályai jórészt felölelik azokat az irányelveket, amelyeknek követésével az unitárius egyháztársadalom megszervezését keresztülvihetjük. Csak kibővítésről, formai átalakításokról, szélesebb körű csoportosításokról kell gondoskodnunk.

A tervbevett bővítések közül ezeket emeljük ki:

1. Minden egyházközség megalakítja a maga Dávid-F.-Egyletét.
2. A már működő vallásos-jellegű egyesületek és intézmények a D. F.-Egylet védőszárnyai alatt helyezkednek el, annak nevét veszik föl. Főcél: egységes vezetés, közös szellem kialakulása és a vallásos autonómia védő erejének kihasználása az egyesületi élet érdekében is.

3. A munkaterv méltányolja a helyi viszonyokat. Ebből a célból: I. *általános célkitűzés* mellett más munkatervet tűz ki II. *a városi D. F.-Egyletek számára* és mást. III. *a falusi D. F.-Egyletek számára*. Alkalmat ad arra, hogy mind a városi, mind a falusi D. F.-Egyletek IV. *helyi speciális programot állapítsanak meg*, amely időről-időre változhatnak.

Az alábbiakban egy *képzelti* munkatervet mutatunk be. A *valódi* programot az életből, tehát a kívülről gyűjtött adatok mérlegeléséből szeretnők összeállítani.

Képzelti program a Dávid Ferenc-Egyletek számára;

I. *Általános célkitűzés.* A meggyőződéses unitárius vallásos érzés ápolása; a keresztény erkölcsi elvek gyakorlása; az egészséges haladás támogatása minden téren; az unitárius hívők erejének összefogása időszerű feladatok megoldására; testvéri kapcsolat a rokoncélú egyesületekkel stb.

II. *Városi D. F.-Egyletek programja.* Előadások, esélyek rendezése az unitárius vallás multjának, szellemi és erkölcsi tartalmának

külföldi kapcsolatainak, jövő kilátásainak ismertetésére. (Cél akkor van elérve, ha az előadások másvallásúakat is vonzanak és rokonszenvre készítetnek.) Munkálkodás azon, hogy az unitárius hívek — az egylet tagjai! — a város közeletében tisztes szerepet töltsenek be kulturális és jótékonyági mozgalmakban méltó részt vegyenek. *A városi D. F.-Egylet közreműködésével az unitárius iparos és kereskedőosztály megteremtésében; a tanoncok elhelyezését, felügyeletét intézi, ezeknek az egyházhoz való édesgetésére mindent megtesz.* Női patronaget létesít az illető városban levő unitárius női alkalmazottak védelmére. Meleg kapcsolatot teremt a falusi testvéregyesületekkel, ezeket előadásokkal, szereplőkkel, könyvekkel, kottákkal támogatja. Baráti érintkezéssel küzd a falusi intelligencia elszigeteltsége és elfásultsága ellen. (Eléggé nem hangsúlyozható feladat! Gyűjtőpontja az unitárius környék szellemi életének, összetartásának, életője a tevékeny közszellemnek.)

IV. a) *Városi D. F.-Egylet helyi (speciális) programja példákban:*

Tordán: Kís ízüzet kiadása a városházán levő Dávid Ferenc-kép jelentőségének megmagyarázására.

Brassóban: A templomépités ügyének szorgalmazása.

Kolozsvár: Dávid Ferenc-szoba létesítése és ebben a vallásalapítóra vonatkozó relikviák, történelmi adatok elhelyezése.

III. *Falusi D. F.-Egylet programja:*

Olvasókör, daloskör, könyvtár létesítése. Felnőttek oktatása 4 őszi-téli hónap estéin. Alkalmi előadások, ünnepélyek a nemes érzések ápolására, Gazdasági tanfolyamok szervezése férfiak és nők részére. Gazdakörök, szövetkezetek jó szellemének befolyásolása. Segédkezés az eklézsia kiváló gyermekeinek felsőbb iskolába juttatásában, az iparos és kereskedő-növendékek toborzásában. Egészséges közszellem teremtése, amely a híveket ragaszkodással és nemes büszkeséggel tölti el egyházközségük iránt.

IV. b) *Falusi D. F.-Egylet programja:*

A. községben: Az elhanyagolt temetőért sürgős rendbnteremtés.

B. községben: A népház építésének előkészítése. *C. községben:* A nők fényűzésének korlátozása.

Irodalmi agitáció.

Az egyesületi élet nem lehet el hírlapi kapcsolat, propaganda, könyvek és kiadványok nélkül.

A megteremtendő népszerű unitárius irodalom a következő tárgy- és gondolatkörben mozog:

Az Unitárius Közlöny rovatait, amelyek a népműveltséget vannak hivatva szolgálni, nemcsak szépirodalmi tartalommal kellene megtölteni, hanem higiénikus, gazdasági, történelmi, népies (élet) filozófiai, szociológiai ismeretek terjesztésére is kikellene használni. Az unitárius naptár megjelenését rendszeressé kellene tenni. Az unitárius vonatkozású füzetekben föl kellene dolgozni jóltevőink életrajzát, továbbá azokat, akik nem vagyont, hanem munkásságot, erejük legjavát áldozták valamely unitárius egyházközség vagy intézmény javára. Ismertetni és népszerűsíteni kellene múltunkat, hitünk szellemi és erkölcsi tartalmát és ezek útján népünket fölfegyverezni mind a reakciónárius, mind a valásellenes ármányok ellen.

Ez elegendő tájékoztatás alapján tisztelettel kérjük lelkész és tanító

atyánkfiait, hogy együttesben a falu javára törekvő hitrokonainkkal: 1. A Dávid Ferenc-Egyletet a maguk egyházközségében alakítsák meg. 2. Az eddig működött egyesületeket szervezzék bele a D. F.-Egyletbe. 3. A munkát az általunk ajánlott munkaterv alapján sürgősen kezdjék meg. 4. Erről és a helyi (speciális) programról az elnökséget januárius hó 10-ig értesíteni sziveskedjenek.

Az Unitárius Közlöny remélhető előfizetőiről tájékoztatást kérünk. Egyúttal már most arra kérjük a vidéki D. F.-Egyletet, hogy az Unitárius Közlöny alapja javára a tél folyamán műsoros estélyt rendezzenek. Minél nagyobb támogatást kapunk ezen a réven, annál olcsóbban szabhatjuk az árakat.

Az elnökség nevében legmelegebb testvéri üdvözlötünket küldjük

Dr. Boros György,
a D. F.-Egylet ügyvezető alelnöke.

Pap Domokos,
a D. F.-Egylet főtájkára.

HIREK.

Kozma Ferenc arcképe. Özv Kozma Ferencné néhai férjének, kolozsvári kollégiumunk egykori nagyérdemű isk. feltgyelő gondnokának jól sikessült olajfestményü arcképét az unitárius egyháznak adományozta. E. K. Tanács az arcképet a Képvisező Tanácssteremben elhelyezni határozta.

Dr. Költő Gábor, volt m. kir. ítélőtáblai bíró, egyházi referens és Kolozsvári kollégiumunk egyik isk. felügy. gondnoka folyó év okt. 10-én családjával együtt Magyarországba költözött. Fájó szívvel vettünk tőle búcsut. Mindenki fáj, kit az utóbbi idők távozni kényszerítettek, de az ő távozása valamennyinél fájdalmasabb volt. Benne nemcsak a jóbarátot s nemcsak igazságügyünknek egyik legkiválóbb szakférfiát veszítettük el, hanem egyházunknak olyan derék munkását is, kinek helyét bizony nehezen fogjuk pótolhatni. Különösen egyházunk alkotmányos élete s iskolaügyeink intézése volt munkája. E munkatéren valóban egész ember volt. A múltnak erős történelmi érzése, a jelen jogi öntudata s a jövőnek fanatikus hite egyesültek lelkében. Minden szava, minden cselekedete történelmi jelentőségű volt. És most elment közülünk. Bucsuzásakor azt ígérte, hogy távolban is hű fia marad anyaszentegyházunknak. Könnyezett, mikor ezt fogadta s mi is megkönnyeztük, amint hallgattuk.

Kívánjunk neki e helyen jó egészséget s munkakedvet a távolban is. Izenjük meg szerető emlékezésben, hogy bármint legyen is sorsa a határokon túl, mi, kiket elhagyott, őt, a távoztót várjuk, mindig visszavárjuk!

Dr. Árkosy Gyula kir. közjegyző, a Magyar Unitárius Egyház Fő- és Képviselő Tanácsának tagja, a kolozsvári unitárius kollegiumnak egyik felügyelőségondnoka, a kolozsvári unitárius egyházközségnek gondnoka, az egyházi pénzügyi bizottság elnöke, a Vereskereszt Egyesület alelnöke, a külföldi unitárius egyházkör tiszteletbeli felügyelőségondnoka, stb. életének 64-ik, házasságának 28-ik évében f. év nov. 27-én reggel 7 órakor Kolozsváron elhunyt. Temetése nov. 29-én d. u. 3 órakor volt az unitárius kollégium előcsarnokából. Az egyházi szertartást Vári Albert vallásnár végezte. Az E. K. T. és a kolozsvári Kollégiumunk nevében dr. Gál Kelemen igazgatótanár, a kolozsvári egyházközségünk nevében Ürmösi Károly esperes bucsúztatták el.

Kovács Kálmán. Nem zárhatjuk le lapunkat anélkül, hogy hálásan ne emlékeznénk meg arról a gondos szeretetről, amellyel Kovács Kálmán egyh. és püspöki titkár annak megszerkesztését s hivatalos tartalommal kellő formában való elkészítését minden alkalommal lehetővé tette. Ez ügybuzgósága valóban szép jele annak a tovanézó gondosságnak, mellyel hivatását végzi.

A Dávid Ferenc-Egyület ujjszervezése. A forradalmi idők és a rákövetkező változások az egyesületi élet működését, gyűlések tartását, lapok megjelenését jórészt lehetetlenné tették. A D. F. Egyület élet működésében az a nagy nehézség is elő állott, hogy legfontosabb mozgató szervei: Dr. Boros főtitkár és Dr. Csiky titkár fontos egyházi küldetések betöltése végett hosszas időre eltávoztak a központból. Amint azonban a helyzet odaalakult, s főként, hogy dr. Boros hazaérkezett, sürgősen megkezdődött az egyület fölélesztésének munkája. A főtanács alkalmával lelkes nagy közönség jelenlétében folyt le a közgyűlés. Br. P. Horváth Kálmán ezuttal is mély érzésből és bölcs tapasztalásból fakadt elnöki megnyitóval gyönyörködtette a közönséget. Dr. Boros György főtitkár beszámolójában főként a D. F. Egyület kiváló halottait, Kozma Ferencet, Tarcsafalvi Albertet, Gyöngyösy Bélát, Ürmösy Miklost, Sándor Jánost, Nagy Gyuláné, Zsakó Istvánné, Lehman Róbertné urasszonyokat bucsúztatta el, megkapó jellemrajzot adván az egyület buzgó tagjairól s az ő példájukkal is új munkára lelkesítvén a hallgatóságot. A közönség lelkes ünneplésben részesítette a régi hittell szóló és cselekvő főtitkárt. A szokásos felolvasást ezuttal az Unitárius Irodalmi Társaság felolvasóival egy sorban Benczedy Pál lelkész végezte. A háborus faluról festett találó és fölötte tanulságos képet. A tisztujítás során dr. Boros Györgyöt ügyvezető alelnöknek, Pap Domokost főtitkárnak egyhanguan választotta meg a közgyűlés. Az egyület jövője kérdésében nagy aggodalomra ad okot az anyagi eszközök hiánya. Ennek megoldásáról, valamint az egyület új munkatervéről az elnök-

ség nemsokára tájékoztatni fogja a líókegyleteket és a nagy közönséget. A közhangulat megnyilatkozása arra a reményre jogosít, hogy az unitárius közönség ismert áldozatkészsége lehetővé fogja tenni, hogy régi kedvelt lapja ezután is mindenhová eljusson. Az áldozatkészség kedves bizonyága, hogy máris jelentkeznek új alapító tagok 100 leu vagy nagyobb összegű adományokkal. Ezeknek névsorát az Unitárius Közlöny első számában közölni fogjuk.

A közgyűlés általános óhajta és határozata, hogy az Unitárius Közlöny az egylet kiadásában és régi formájában meginduljon. *P. D.*

Előzetes híradás. Dr. Tóth György egyházi tanácsos a fia az Unitárius Egyház Törvényeinek gyűjteményes kiadását egy újabb kötet által törekszik teljesebbé tenni. A könyv oly terjedelmű lesz, mint az I. kötet és az ára — dacára, hogy a helyi nyomdai árak emelkedtek, az I. kötet árával azonos fog lenni. Fölvizjuk egyházunk összes érdeklődő tagjait, hogy a megjelenéskor minél többen és minél gyorsabban sziveskedjenek megrendelni, hogy egyházjogunk irodalmának fejlődését így is előmozdítsuk.

A mű karácsony táján fog megjelenni. A megrendelési felhívások decemberben fognak szétküldetni.

Értesítés. „Az Unitárius Egyház Szervezete” c. munkából (I. kötet) még néhány példány megrendelhető Józán Miklós esperes urnál. A 45 L. vételár az E. K. Tanács irodájában is lefizethető az irodafőtiszt úr kezéhez.

Az énekes könyv ügye. A szakkritika és egyházköri fölterjesztések régóta sürgetik énekeskönyvünk gyökeres átalakítását. A munkálatok teljesítésére az E. K. Tanács bizottságot küldött, amely az anyaggyűjtést jórészt elvégezte s a főtanácson megjelent kántorok és zeneérett papok bevonásával az egyes darabokat zenei szempontból is alaposan megrostálta. Ezeken a szélesebb körű megbeszéléseken az a vélemény alakult ki, hogy az ügyet nem kell még lezárni, hanem nyilvános felhívást kell intézni az érdekeltekhez, hogy egyházi zeneszerzeményeiket bocsássák a bizottság rendelkezésére. Bizottság alapján tehát tisztelettel felkérem egyházi zenénk művelőit, hogy eredeti szerzeményeiket, ha hó elsejéig sziveskedjenek címre beküldeni. *Pap Domokos tanár, (Kolozsvár.)*

Kövendi Szathmáry Miklós nyugalmazott áll. isk. igazgató tanító életének 70 ik, házasságának 45-ik évében 1921. nov. 8-án Székelykeresztúron meghalt.

Ispán vagy gazdatiszt kerestetik. Gyakorlott, józanéletű, nőtlen ispánt, vagy gazdatisztet keresek azonnalra, esetleg január 1-ére. Ajánlatokat igények megjelölésével, bizonyítvány másolattal levélileg — nem személyesen — kérek. Dr. Szentiványi József Farnas, up. Hoediu (Bánffy-Hunyad, Kolozsmegye.)

Erdélyi Magyar Naptár Megjelent az 1922. évre szóló Erdélyi Magyar Naptár. A tíz lvre terjedő, gazdagon illusztrált naptár a leggondosabb szerkesztői munka eredménye. Tanulságos, szórakoztató és praktikus közleményei alkalmassá teszik, hogy a dolgozó magyar nép egész éven át kedvvel és haszonnal forgathassa. A naptár ára 9 Leu, egyházaknak és iskoláknak 10 százalék engedményt ad és legalább 10 darab megrendelése esetén portóért és csomagolásért semmit sem számít fel a kiadó, a Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet R.-t, Kolozsvár.

Uj néplap. Heti eseményekről, politikai és gazdasági kérdésekről leghivebben tájékoztat a „*Magyar Nép*” képes hetilap. Megrendelhető a Minerva Részvénytársaságnál Cluj—Kolozsvár, Str. Regina Maria (v. Deák Ferencz-utca) 1. sz.

Keresztény Magvető

az Unitárius Irodalmi Társaság folyóirata.

Szerkesztik:

Dr. Borbély István és Vári Albert.

Főmunkatársak:

Kelemen Lajos, dr. Kiss Elek, Löfi Ödön, Péter Lajos és
dr. Varga Béla.

Megjelenik minden két hónapban egyszer, legkevesebb
3 ív tartalommal.

A *Keresztény Magvető* a szabadelvű kereszténység szolgálatában áll. Célja: a tiszta keresztény theizmus magasztos eszméit a jelenkor különböző gondolat áramlatai közt fenn tartani, s emellett szolgálni azoknak az érdekeknek is, melyek az egyház, különösen az unitárius és más szabadelvű egyházak életére történelmi vagy gyakorlati szempontból vonatkoznak.

Evégre közöl hit-bölcseleti és történelmi tanulmányokat, értekezéseket, szépirodalmi munkákat s másnemű dolgozatokat; s azonkívül az oktatás és nevelésügynek is tért szentel; az egyházi és oktatásügyi nevezetesebb mozgalmakat figyelemmel kíséri.

Előfizetési ára egész évre (6 füzet): 40 leu. Pártoló díj egész évre 60 leu.

Az Unitárius Irodalmi Társaság alapító és rendes tagjai félárban kapják a folyóiratot.

Minden küldemény a szerkesztőség címére küldendő
Cluj—Kolozsvár, Unitárius Kollégium.

Tartalomjegyzék

az Unitárius Közlöny 1921. évi számaihoz.

Tanulmányok:

	Lap
<i>Aranyosi</i> : Legyüök hát őszinték --- --- --- ---	41
<i>Dr. Borbély István</i> : Az unitárius prédikáció --- --- ---	43
A wormsí birodalmi gyűlés --- --- ---	63
A 87 éves püspök --- --- ---	129
Dr. Árkosy Gyula --- --- ---	182
<i>Erdős Mihály</i> : Szükséges, hogy az énekvezértanító a lelkészkörnek tagja legyen? --- --- --- ---	144
<i>Ferencz József</i> : VII. körlevél --- --- --- ---	61
<i>Dr. Ferencz József</i> : Az unitárius egyház alapítványainak ismertetése	38, 68
<i>Dr. Ferenczy Géza</i> : Az újév --- --- --- ---	2
Vissza- és előretekintés --- --- ---	66
dr. Tóth Gy.: „Az Unitárius Egyház Törvényeinek Gyűjteménye“ I. kötet (ismertetés)	158
<i>Kellemen Lajos</i> : Pákey Lajos --- --- --- ---	122
<i>Keresztesi Dénes</i> : Közszolgálat-e az Úr-szolgálat? --- --- ---	49
<i>Kovács Lajos</i> : Az unitárius egyház hajója --- --- ---	86
<i>Dr. Költő Gábor</i> : Magyar Szövetség --- --- ---	3, 101
<i>Lőfi Ödön</i> : Dole Károly „Az új élet vallása“ (ismertetés) ---	153
<i>Németh István</i> : Ez is „őszinte szó“ --- --- ---	29
<i>Péter Lajos</i> ; <i>Lőrinczy Dénes</i> altábornagy --- --- ---	122
<i>Régeni Áron</i> : Templomi énekes könyvünk és templomi zenénk	14, 30
<i>Dr. Simándi István</i> : Egy vasárnapi szent óra Budapesten ---	148
<i>Dr. Tóth György</i> : Erkölcsi szempontok az új fegyelmi törvényben	7, 23
<i>Ürmösi József</i> : Még egy „Őszinte szó“ --- --- ---	10
<i>Vári Albert</i> : Áldozatok --- --- --- ---	22
<i>Dr. Zsakó István</i> : A tudomány határánál --- --- ---	124

Széplrodalom:

<i>Dr. Borbély István</i> : Újévi könyörgés --- --- --- ---	1
Add vissza hitemet --- --- ---	21
Kevély ember, egykor te is meghalsz ---	37
<i>Gyallay Domokos</i> : A veszedelmes ajándék --- --- ---	80
<i>Ürmösi Károlyné</i> : Koszorú --- --- --- ---	81
Nekrológ --- --- --- ---	153

Rendeletok:

	Lap
Az „Erdélyi Gazdasági Egyletről“ (1820—1920. eln.) --- ---	15
Pályázati hirdetés az adámosi lelkészi állásra (16—1921. U. P.) ---	16
Körlevél a „Székely Mész“ megrendelése ügyében (1739—1920. eln.)	16
Felhívás a „Hangya“ ügyében (66—1921. eln.) --- ---	17
Pályázati hirdetés az adámosi kántori állásra (16—1921. U. P.) ---	17
A használandó népiskolai tan- és olvasókönyvek tárgyában (58—1921. E. K. T.) --- ---	32
A lelkészek szolgálati, családi és javadalmi viszonyainak bejelentése tárgyában (126—1921. E. K. T.) --- ---	33
A tanárok és tanítók román nyelvű tanfolyamra küldéséről --- ---	34
Pályázati hirdetés a székelyfalvi lelkészi állásra (36—1921. U. P.) ---	34
A népiskolai statisztikai adatok beküldése tárgyában (33—1921. eln.)	52
Az egyházi gyűlések tárgyában (339—1921. U. P.) --- ---	58
A tanítók és tanárok kiegészítő vizsgálata tárgyában (161—1921. eln.)	58
Pályázati hirdetés a csegezi lelkészi állásra (110—1921. U. P.) ---	59
Az 5 ^o / _o os iskolai pótló ügyében (426—1921. eln.) --- ---	59
A kérések felbélyegzése tárgyában (247—1921. eln.) --- --	60
Féllárú jegyváltás a jogosító arcképes igazolványok ügyében (284—1921. E. K. T.) --- ---	60, 100
A sírok gondozásáról (Ad 1736—1920. E. K. T.) --- ---	75
Pályázati hirdetés az iklandi lelkészi állásra (151—1921. U. P.) ---	79
A jelen évi főtanács ideje (610—1921. eln.) 85. (1022—1921. eln.) Külön cédulán (1022—1921. eln.) --- ---	131
Az új egységes középiskola (821—1921. E. K. T.) --- --	102
A régi Románia területén élő hívek összeírása tárgyában (37—1921. E. K. T.) --- ---	109
A törvényes határidőn belül megfeleltetett egyházközségi határozatok tárgyában (829—1921. E. K. T.) --- ---	110
Dr. Tóth Gy.: „Az unitárius egyház szervezete“ c. munkájának megrendelése tárgyában (853—1921. E. K. T.) --- ---	110
Pályázati hirdetés főszámvevő, számvevő és pénztári ellenőri állásra (954—1921. U. P.) --- ---	132
A középiskolai Tanterv módosítása tárgyában (Ad 821—1921. E. K. T.)	133
Az Unitárius Közlöny (Egyházi Hivatalos Lap) megszűnik (1691—1921. E. K. T.) --- ---	161
A középfokú iskolák vallásoktatásáról (1512—1921. E. K. T.) ---	176
A szörványok gondozásáról (1508—1921. E. K. T.) --- ---	176
A hadiárvról (1510—1921. E. K. T.) --- ---	177
Nevelésügyi intézkedések (2501—1921. E. K. T.) --- ---	177
A vasárnapi tanításról (1511—1921. E. K. T.) --- --	179
Az Egyházi Agrár Bizottság kiterjeszti működését az egyházközségek ingatlanait illető kérdésekre is (1714—1921. E. K. T.) ---	180
Az állami fizetéskiegészítésnek egyházunk pénztára által való kifizetése tárgyában (1540—1921. E. K. T.) --- ---	181
Az unitárius tanítók és tanítónők bejelentése tárgyában (1788—1921. E. K. T.) --- ---	181

Egyháztörténeli eseményekről:

E. K. T. gyűlés 1920. dec. 8-án --- ---	8
1921. jan. 19-én --- ---	25

	Lap
Az Erdélyi Irodalmi Társaság köréből	98
Gyallay D.: „Ósi rögön“ (Ismertette <i>Ma</i>)	98
A Dávid Ferenc Egylet közgyűlése	110
Egyházsköri közgyűlés	111
Az Unitárius Irodalmi Társaság közgyűlésének tárgysorozata	111
Nyilvános köszönet	111
Az Udvarhelysköri D. F. Egylet közgyűlése	112
Értesítés, Kérelem	112
Iskolai díjak a kolozsvári kollégiumunkban	112
Az Unitárius Irodalmi Társaság nyári vándorgyűlései (<i>Dr. B.</i>)	113
Lelkészsköri közgyűlés	149
Az Unitárius Irodalmi Társaság közgyűlése	149
A D. F. Egylet közgyűlése	150
Sándor János (1883—1921.)	150
Az Unitárius Irodalmi Társaság vándorgyűlései	150
Harangszentelési ünnep	150
Dr. Kiss Elek	150
A háromszéki unitárius fiók Lelkészskör közgyűlése (ra)	150
Kérelem	151
Teologus bál	151
Az Unitárius Irodalmi Társaság alapító tagjai	152
Szerkesztői üzenetek	152
Az U. T. vándorgyűlései Kökösen és Brassóban	183
Az U. T. közgyűlése (<i>S. K.</i>)	184
Tájékoztató a D. F. Egylet ügyében	186
Kozma Ferenc arcképe	188
Dr. Költő Gábor	188
Dr. Árkosy Gyula	189
Kovács Kálmán	189
A Dávid Ferenc Egylet újjászervezése	189
Előfizetés, hirdetés, Értesítés (dr. T. Gy.)	190
Az énekes könyv ügye	190
Ispán vagy gazdatiszt kerestetik	190
Erdélyi Magyar Naptár, Új néplap	191
Keresztény Magvetés	192